

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÖY ENSTİTÜLERİ VE ÇOKLU ZEKÂ İLİŞKİSİ

ŞÜKRAN AYKANAT

DANIŞMAN ÖĞRETİM ÜYESİ
YRD. DOÇ. DR. SAADET TEKİN

MANİSA

2008

**YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ FORMU**

Tez No:

Konu:

Üniv. Kodu:

Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tezin yazarının

Soyadı: AYKANAT

Adı: Şükran

Tezin Türkçe adı: Köy Enstitüleri ile Çoklu Zekâ İlişkisi

Tezin Yabancı adı: Village Instations and Multiple Intelligience Connection

Tezin yapıldığı

**Üniversite: CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ Enstitü: SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Yılı:2008**

Diğer kuruluşlar:

Tezin Türü: 1- Yüksek Lisans

Dili: Türkçe

Sayfa sayısı: 76

Referans sayısı:

Tez Danışmanlarının

Ünvanı: Yrd. Doç. Dr.

Adı: Saadet

Soyadı: TEKİN

Türkçe anahtar kelimeler:

İngilizce anahtar kelimeler:

- 1- Çoklu Zekâ Kuramı
- 2- Köy Enstitüleri
- 3- Köy
- 4- Enstitü
- 5-

- 1- Village Instations
- 2- Multiple Intelligience Theory
- 3- Village
- 4- Instations
- 5-

Tarih:

İmza:

ÖZET

Bu çalışmanın evreni İzmir’de ve Ankara’da yaşayan Köy Enstitüsü mezunu emekli öğretmenlerdir.

Araştırmada, tarafımızdan(2003) geliştirilen “Köy Enstitüleri’nde Yapılan Eğitim-Öğretim Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Yapılan uygulama sonucunda, 96 Köy Enstitüsü mezununa tutum ölçeği uygulanmıştır. Bunlardan 14 tanesi çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Araştırmada, üç alt problem yanıtlanmaya çalışılmış ve verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, t testi, F testi ve LSD testi kullanılmıştır.

Araştırma bulguları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim etkinlikleri çoklu zekâ kuramının bütün zekâ alanlarını destekler ve geliştirir niteliktedir. Köy Enstitüleri’nde çoklu zekâ kuramı, adı aynı olmasa da, uygulanmıştır.
2. Köy Enstitüsü mezunlarının sahip oldukları kişisel özelliklere göre, Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarında ($p < 0.05$ düzeyinde) anlamlı farklılık bulunmamıştır.
3. Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin, çoklu zekâ kuramının bütün boyutları için ortalaması $\bar{X} : 3.66$ ve **bazen** aralığında yer almaktadır. Buna göre Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim ile çoklu zekâ kuramı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

SUMMARY

The people whom that work was applied to retired teachers, who live İzmir and Ankara, that were graduated from village institution.

Education-teaching activities questionnaire' , developed by the researcher(2003), was used in this research.

96 questionnaire were applied to retired teachers graduated from village institues 14 of them were not included in that research.

In the research, three sub problems tried to be answered and frequencies, percentages, arithmetic averages, standart deviations, t tests, f tests and LSD test were used for analyze of the data.

The findings of the research could be summarized as follows;

- 1- The education and learning activities that are applied in village schools develop and support all the intelligence area in the multiple intelligence theory. Although, the name is not the same, Multiple Intelligence Theory was applied to village schools.
- 2- According to their personal features, there are not many noticable differences their aptitudes ($p < 0.05$ level) towards educational activities.
- 3- The education at the village schools, the mean for all dimesions of Multiple Intelligence Theory is: 3.66 and around. According to this; there is a relationship between the education at the village schools and Multiple Intelligence Theory.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Köy Enstitüleri ile Çoklu Zekâ İlişkisi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

01.02.2008

Şükran AYKANAT

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .../.../... tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisans Üstü öğretim Yönetmeliği'nin 24. Maddesi gereğince Enstitümüz İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi yüksek lisans programı öğrencisi Şükran AYKANAT'ın "Köy Enstitüleri ile Çoklu Zeka İlişkisi" Konulu tezi incelenmiş ve aday 01.02.2008 tarihinde saat 12.00'de jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra..... dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna OY BİRLİĞİ
DÜZELTME yapılmasına * OY ÇOKLUĞU
RED edilmesine ** ile karar verilmiştir.

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.
** Bu halde adayın kaydı silinir.

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

Evet Hayır

*** Tez, burs, ödül veya Teşvik prog. (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.

Tez, mutlaka basılmalıdır.

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Tez, basımı gereksizdir.

ÖNSÖZ

Ülkemizde ve dünyada her saniye teknolojinin ilerlemektedir. Geleceğin mimarları olan öğretmenlerin, ülkemizdeki her türlü yenilikten haberdar olması gerekirken; ülkenin tarihini, geçmişini, değerlerini de bilmesi gerekir. Öğrencilere müfredat programındaki bilgileri aktarırken, halkı da her türlü konuda aydınlatabilmeli ve onlara örnek olmalıdır.

1940'lı yıllarda köye öğretmen yetiştirmek amacı ile açılan Köy Enstitüleri ülkenin o günlerdeki ihtiyaçlarına göre, öğretmen yetiştirmiştir. Köy Enstitülerindeki öğrenciler; kendilerinde var olan yetenekleri, becerileri ve ilgi alanları doğrultusunda öğrenim görmüşlerdir. Benliklerindeki zekâ alanlarını gün yüzüne çıkarmak ve geliştirme fırsatlarını yakalamışlardır.

Harvard Üniversitesi öğretim üyesi Howard Gardner, 1983 yılında zekâ ile ilgili ortaya attığı düşünceleriyle, o güne kadar ileri sürülen zekâ anlayışlarını geride bırakmıştır. Bu düşüncelerini Çoklu Zekâ Kuramı adı altında toplamıştır.

Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin incelenmesi, öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde ve eğitim-öğretim programlarının düzenlenmesinde yardımcı olabilir. Bu çalışmada, Köy Enstitüleri ile Çoklu Zekâ Kuramı arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Araştırmanın yapılmasında, yardımcıları için değerli danışmanım Yard. Doç. Dr. Saadet TEKİN'e, öğretim görevlisi Nejat IRA'ya, öğretim görevlisi İhsan YILMAZ'a, Prof. Dr. Ayfer KOCABAŞ'a, Yard. Doç. Dr. Nilay BÜMEN'e; Çağdaş Eğitim ve Köy Enstitüleri Vakfı'na; Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği İzmir Şubesi'ne; desteği, yardımları, hoşgörüsü ve sabrı için eşim Serkan POLAT'a, anneme, babama ve bilgisayar kullanımındaki desteği için kardeşime yürekten teşekkür ediyorum.

Van, Şubat, 2008

Şükran AYKANAT

İÇİNDEKİLER:

TEZ VERİ GİRİŞ FORMU.....	I
ÖZET.....	II
SUMMARY.....	III
YEMİN METNİ.....	IV
TUTANAK.....	V
ÖNSÖZ.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
ÇİZELGE VE TABLOLAR LİSTESİ.....	IX

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	22
1.3. Alt Problemler.....	22
1.4. Araştırmanın Amacı.....	23
1.5. Araştırmanın Önemi.....	23
1.6. Sayıtlar.....	24
1.7. Sınırlılıklar.....	24
1.8. Tanımlar.....	25

BÖLÜM 2

İLGİLİ YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR

2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	26
2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	28

BÖLÜM 3

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	30
3.2. Araştırmanın Evreni.....	30
3.3. Araştırmanın Örneklemi.....	30
3.4. Veri Toplama Teknikleri.....	31

3.4.1. Köy Enstitüleri'nde Yapılan Eğitim-Öğretim	
Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçeği.....	32
3.5. Ölçme Araçlarının Uygulanması.....	32
3.6. İstatistiksel Çözümleme Teknikleri.....	33

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	34
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	45
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	55

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar.....	57
5.2. Uygulayıcı ve Araştırmacılar İçin Öneriler.....	58

KAYNAKÇA.....	59
---------------	----

EKLER

Ek 1. Köy Enstitüleri'nde Yapılan Eğitim-Öğretim Etkinliklerine	
Yönelik Tutum Ölçeği.....	61

ÇİZELGELER LİSTESİ

Sayfa No:

Çizelge 1. 1935 Yılı Nüfus Sayımına göre Şehir ve Köy Nüfusunun % 12 Oranıyla İlköğretim Çağındaki Nüfusun Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	3
Çizelge 2. Arifiye Köy Enstitüsü'nde Bir Gün İçindeki Faaliyetler.....	10
Çizelge 3. Eski Zekâ Anlayışı ile Çoklu Zekâ Kuramı Arasındaki Farklılıklar.....	12

TABLolar LİSTESİ

Sayfa No:

Tablo 1. Köy Enstitüsü mezunlarının mezun olduğu Köy Enstitüsü'ne göre dağılımı.....	31
Tablo 2. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim- öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının sözel-dilsel zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi.....	34
Tablo 3. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının müziksel-ritmik zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi.....	35
Tablo 4. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim- öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının bedensel-kinestetik zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi.....	37
Tablo 5. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim- öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının doğacı-var zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi.....	40
Tablo 6. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim- öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının matematiksel-mantıksal zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi.....	41
Tablo 7. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim- öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının görsel-uzamsal zekâ	

boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi.....	41
Tablo 8. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının kişilerarası-sosyal zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi.....	43
Tablo 9. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının kişisel-özedönük zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi.....	44
Tablo 10. Köy Enstitüsü mezunlarının mezun oldukları Köy Enstitüleri'ne göre dağılımı.....	46
Tablo 11. Köy Enstitüsü mezunlarının Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının mezun olunan Köy Enstitüsü'ne göre farklılığı için ANOVA.....	46
Tablo 12. Köy Enstitüsü mezunlarının mezuniyet yılına göre dağılımı.....	47
Tablo 13. Köy Enstitüsü mezunlarının Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının mezuniyet yılına göre farklılığı için ANOVA.....	47
Tablo 14. Köy Enstitüsü mezunlarının öğretmenlikteki kıdemlerine göre dağılımı.....	48
Tablo 15. Köy Enstitüsü mezunlarının Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının öğretmenlikteki kıdeme göre farklılığı için ANOVA.....	48
Tablo 16. Köy Enstitüsü mezunlarının özel okul veya kolejlerde çalışma durumuna göre dağılımı.....	49
Tablo 17. Köy Enstitüsü mezunlarının Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının özel okul veya kolejlerde çalışma durumuna göre dağılımları ve t istatistiği sonuçları.....	49
Tablo 18. Köy Enstitüsü mezunlarının yönetici olarak çalışma durumuna göre dağılımı.....	50
Tablo 19. Köy Enstitüsü mezunlarının Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının yönetici olarak çalışma	

durumuna göre dağılımları ve t istatistiği sonuçları.....	50
Tablo 20. Köy Enstitüsü mezunlarının müzikle ilgilenme durumuna göre dağılımı.....	51
Tablo 21. Köy Enstitüsü mezunlarının Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının mezun olduktan sonra müzikle ilgilenme durumuna göre dağılımları ve t istatistiği sonuçları.....	51
Tablo 22. Köy Enstitüsü mezunlarının edebiyatla ilgilenme durumuna göre dağılımı.....	52
Tablo 23. Köy Enstitüsü mezunlarının Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının mezun olduktan sonra edebiyatla ilgilenme durumuna göre dağılımları ve t istatistiği sonuçları.....	52
Tablo 24. Köy Enstitüsü mezunlarının sporla ilgilenme durumuna göre dağılımı.....	53
Tablo 25. Köy Enstitüsü mezunlarının Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının mezun olduktan sonra sporla ilgilenme durumuna göre dağılımları ve t istatistiği sonuçları.....	53
Tablo 26. Köy Enstitüsü mezunlarının ilgilenme durumuna göre dağılımı.....	54
Tablo 27. Köy Enstitüsü mezunlarının Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının mezun olduktan sonra ziraat, doğa ve hayvancılıkla ilgilenme durumuna göre dağılımları ve t istatistiği sonuçları.....	54
Tablo 28. Köy Enstitüleri mezunlarının Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin, çoklu zeka kuramının zeka alanlarına göre ortalaması.....	55

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Eğitimin bir ulusu yücelten en önemli unsur olduğu bilinen bir gerçektir. Uluslar yetiştirdiği bireyleri yaşama hazırlayıp, bireylere kendine ve ülkesine yararlı olma özelliğini kazandırabilmek için, eğitim sistemlerini düzenlemektedirler. Osmanlı Devleti'nden günümüze kadar, eğitim sisteminde sayısız değişiklik gerçekleştirilmiştir.

Osmanlı Devleti döneminde halkın ve köylü kesimin eğitim seviyesi ve okuma-yazma oranı düşüktür. Halk ve köylü kesim ile saltanatın arasında eğitim seviyesi ve yaşam şartları oldukça farklıdır.

Cumhuriyet ilan edildikten sonra Mustafa Kemal Atatürk'ün görüş ve düşünceleri doğrultusunda değişimler yaşanmıştır. Cumhuriyet'in kurulduğu tarihten itibaren Atatürk'ün söylemlerine bakıldığında eğitim-öğretime ayrı bir önem verdiği görülmektedir. Atatürk yurdun düşman işgalinden kurtuluşunu hemen ertesinde, 29 Ekim 1922'de öğretmenlerle yaptığı toplantıda; "Öğretmenler, ordularımızın kazandığı zafer, sizin ve sizin ordularınızın zaferi için yalnız ortam hazırladı. Gerçek zaferi siz kazanacak ve yaşatacaksınız ve mutlaka başarıya ulaşacaksınız." diyerek, eğitime verdiği önemi belirtmiştir.

O günün Türkiye'sinin şartlarına uygun olarak yenilik yapma yoluna gidilmiştir. O'na göre eğitim, cinsiyet ve şehirli-köylü ayrımı yapılmaksızın fırsat eşitliği ile olmalıdır. Yapılan eğitim-öğretim hayat içinde ve işe yarar özellikte, ulusal, bilimsel ve işlevsel olmalıdır.

Köyler sadece okuma-yazmadan mahrum değildir. Tarih bilgisi, sağlık bilgileri, yaşamsal anlam taşıyan bilgiler verilmelidir. Köy öğretmeni sanattan, ekonomiden, tarımdan anlamalıdır. Çünkü köylünün geçim kaynağı tarımdır ve ilkel yöntemler kullanılmaktadır. Köylünün tarım anlayışı değiştirilmeli, köye gerekli başka elemanlar görevlendirilinceye kadar, öğretmen, okul dışında her türlü hayat için gerekli eğitimi köylüye vermelidir.

Atatürk 1 Mart 1922’de TBMM’de yaptığı konuşmasında; yurdun gerçek sahibinin, büyük bir çoğunluğunun ve efendisinin köylü olduğunu söylemiştir. Bu yüzden de düzenlenecek eğitim sisteminin yurdun her yanına ulaşması gerektiğinin söylemiştir. Bu gerekçeler doğrultusunda Türk Eğitim Sistemi şekillendirilmiştir. Öncelikle ülkeye, ülkedeki eğitim durumunu incelemek için, yabancı eğitim ve pedagoji uzmanları davet edilmiştir. Başta John Dewey olmak üzere birçok eğitimci incelemeler yapmıştır. Cumhuriyet’in kurulduğu ilk yıllarda şu yenilikler yapılmıştır: Tevhid-i Tedrisat Yasası(3 Mart 1924), Harf Devrimi(1 Kasım 1928), Türk Dil Kurumu’nun kurulması(12 Temmuz 1932). 1936 yılına kadar yapılan bu değişiklikler yeterli görülmemiştir. 1936 yılında Türkiye’nin nüfusu 16 milyon civarındadır. Bu nüfusun yüzde 80’i köylerde yaşamaktadır. Nüfusun 13 milyon kadarının okuma-yazması yoktur. Köylerde yaşayan 1.110.000 çocuk okula gidememektedir. Cumhuriyet yıllarında okul ve öğretmen yetersizliği sıkıntısı yaşanmaktadır. Bu eksiklikleri gidermek için, 1936 yılında “*Köy Eğitim Sistemi*” başlatılmıştır.

Atatürk döneminde köylerde öğretmen açığı fazladır. Bu açığı gidermek amacıyla görev başına getirilen, şehirde Batıya uygun tarzda yetişen öğretmenler, kırsaldaki eğitimde iyileşme sağlayamamaktadır. 1935 yılında Milli Eğitim Bakanı olarak Saffet Arıkan, İlköğretim Genel Müdürü olarak İsmail Hakkı Tonguç görevlendirilmiştir ve Tonguç’un başkanlık ettiği bir heyet, ilköğretimdeki sorunları çözmek için, ülkenin dört bir yanını gezmiştir. Tonguç, yolculuğun çok zor şartlarda gerçekleştiği 1946’lı yıllarda, 61 il, 305 ilçe, 9150 köy ziyaret edip bu bölgeleri incelemiştir(Bümen, 2004, s. 158). Heyetin gözlemlerine dayanarak çıkarılan sonuçlara göre; köye büyük şehirlerde yetiştirilip gönderilen öğretmenler köy şartlarına uyum sağlayamamaktadır ya da köydeki ağanın buyruğuna girip kendine de köye de bir yararı dokunmamaktadır. Köy okulunda okuma yazma öğrenen köylüler, öğrendiğini gerçek hayatta kullanmadığı için unutmaktadır. Bunun yanında, askerliğini bitirip köye dönen çavuşlar ise, köy çocuklarına okuma yazma ve belli hayat bilgilerini öğretmektedir. Şehirlerde ilkokul çağındaki nüfusun yüzde 71’i, köylerde ise ancak yüzde 20’si okula gidebilmektedir. Rapora göre, 1935 yılında yaklaşık 40 bin köy bulunmaktadır. Bu köylerin yüzde 80’inin nüfusu 400’den azdır. Kasaba niteliğinde olan 5,4 bin köyde okul bulunmaktadır. Köyün ihtiyacı olan 28 bin ilkokul öğretmenidir. Sonuç olarak eğitim sorunu daha çok köylerde dir. Kısa zamanda 25 bin öğretmen yetiştirmek gerekmektedir.

O günlerde yapılan bir istatistik çalışmasına(Özgen, 2002, s.33: D.i.E İstatistik Yıllığı, Ankara, 1952) göre; aşağıdaki veriler bulunmuştur:

Çizelge 1. 1935 Yılı Nüfus Sayımına Göre Şehir ve Köy Nüfusunun %12 Oranı ile İlköğretim Çağındaki Nüfusun Cinsiyetlere Göre Dağılımı

KÖY			ŞEHİR			
	Çağ Nüfusu	Öğrenci Sayısı	Okul Oranı	Çağ Nüfusu	Öğrenci Sayısı	Okul Oranı
E	715.947	284.096	19.16	236.363	230.785	50.58
K	766.698	85.229	5.75	219.954	69.236	15.17
T	1.482.645	369.325	24.91	456.317	300.021	65.75

1935 istatistiklerine göre şehir ve kasabalardaki nüfus 3.799.874, köylerimizde 12.400.952'dir. Öğrenci yaşındakiler ise 379.944, şehir ve kasabalarda; 1.240.095 köylerde bulunmaktadır.

Köy okullarının büyük çoğunluğu harap haldedir(Altunya, 2005, s. 9–10; Tonguç, 1946, s. 269–272). Atatürk'ün milletin efendisi olarak belirttiği köylüden çok şeyler öğrenmek gerektiğini belirtilmiştir. Köyü anlayabilmek, köylüyü duyabilmek için onunla aynı havayı teneffüs etmek, içtiği suyu içmek, yediği bulguru yemek, yaptığı işleri yapabilmek şarttır. Bataklığı kurutmak, sıtmalığı, trahomluyu iyileştirmek, okul binasını yapmak, yaralının yarasını sarmak, pulluğu onarmak, bozuk köprüyü onarmak, boş arazileri ağaçlandırmak, ulemanın değil, kahraman teknisyenlerin başaracağı işlerdir. Köylü kahraman, güçlü, korkusuz, eğitime muhtaçtır(Tonguç, 1947, s. 631). Kent ve kasabalarda 2570, köylerde 42.000 öğretmene ihtiyaç vardır. Öğretmen okulları yılda ortalama 700 mezun vermektedir. Bu sayı öğretmen ihtiyacını karşılayamamaktadır.

Heyetin verdiği raporu inceleyen Atatürk, askerliğini onbaşı ve çavuş olarak yapan köylülerin 7–8 aylık kısa bir eğitimden geçirilerek, kendi köylerinde eğitimci olarak görevlendirilmelerini öngörür. Eğitimci köy çocuklarına ders verirken, tarımla ilgili olarak köylülere yeni tarımsal teknikleri ve hayatla ilgili pratik bilgileri de öğreteceklerdir. 1936 yılında ilk kurs, Eskişehir’in Mahmudiye Köyü’nde açılır. Bu uygulama başarılı olunca, 11 Haziran 1937 tarihinde 3238 sayılı *Köy Eğitimci Kanunu* kabul edilmiştir. Fakat eğitimci yetiştirme sistemi geçici olarak yapılandırılan bir uygulamadır ve az nüfuslu köyler için tasarlanan dar kapsamlı bir sistemdir. Asıl hedef köy öğretmenin ve diğer elemanların uzun vadede ve geniş olanaklar içinde yetiştirilmesidir. Bu nedenle 1937–38 öğretim yılında İzmir-Kızılçullu ve Eskişehir-Çifteler’de, 1938–39 öğretim yılında Lüleburgaz-Kepirtepe, 1939–40 öğretim yılında Kastamonu-Gölköy’de Köy Öğretmen Okulu açılmıştır. 17 Nisan 1940 yılında kabul edilen Köy Enstitüleri Yasası ile bu dört okul Köy Enstitüsü adını almıştır.

Atatürk, her konuşmasında eğitime yer vermiştir. Bu konuşmaların çoğunluğunda, köylünün eğitimini ele almıştır. Nüfusun %80’i köylüdür. Kentli ile köylü arasındaki uçurumu kapatmak için, köyde eğitime önem verilmelidir. İlkokul 4. ve 5. sınıfı bitirmiş her köyden öğrencinin girebileceği Köy Enstitüleri, köylü ve şehirli farkını ortadan kaldıracaktır. Böylece bilgi ülkenin en ücra köşesine ulaştırılmış olacaktır.

Daha önceki denemelerin birçoğu başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bunun nedeni, yapılan düzenlemelerin köy gerçeğini araştırmadan uygulamaya konması, örnek alınan diğer eğitim sistemlerinin köy geleneklerine ve topluma uyarlanmaması, köyde görevlendirilenlerin köyü özümseyememesidir. Köy Eğitimci Yasası ile yapılan bu uygulama ile bu başarısızlıklar ortaya çıkmayacaktır. Çünkü köylüyü köyün içinden, köylünün kendinden olan insanlar eğitecektir ve köyün ihtiyacı olan eğitim verilecektir.

17 Nisan 1940’ta 3803 sayılı *Köy Enstitüleri Kanunu* kabul edilerek, bu okulların adı “Köy Enstitüsü”dür ve öğrenim süreleri 5 yıllık ilkokul üzerine, 5 yıl olarak belirlenmiştir. Bu kanunun “Köy öğretmenleri ile köye gerekli başka mesleklerin erbabını iş eğitiminin ilkelerine uyararak yetiştirmek amacıyla ziraat işlerine elverişli arazisi bulunan yerlerde bölge

müessesesi olarak açılan öğrencisi köyden alınan ve yatılı bulunan eğitim kurumudur.” şeklindeki 15. maddesi Köy Enstitüleri’nin amacını belirtmektedir.

Köy Enstitüleri genelde kentlerden uzak yerlerdeki geniş arazilere kurulmuşlardır. Bunun amacı, tarım derslerinin iş yaparken öğretilmesi için 500–5000 dönüm arasında arazinin gerekli olması, bu arazilerin kent içlerinde bulunmasının zor olmasıdır. Ayrıca köy çocuklarının kent yaşamına alışıp, köyde devamlı çalışmayı istememe durumunun engellenmesi ve öğretmenin ileride görev yapacağı çevreye yakın özellikleri olan yerlerde yetişmesi gerekliliğidir.

1940 yılında 10 tane daha köy enstitüsü açılmıştır. 1944’e kadar enstitü sayısı 20’ye çıkarılmıştır. Bu sayının 24’e yükseltilmesi planlanmıştır, ancak bu gerçekleştirilememiştir.

“Açılan 21 Köy Enstitüsü’nden 1951–52 öğretim yılı sonuna kadar 1398 kadın, 15.943 erkek olmak üzere toplam 17.341 öğretmen yetişmiştir.” (Altunya, 2005, s. 19–20; Gedikoğlu, 1970, s. 231).

Köy Enstitüleri ve açıldıkları iller şöyledir:

1. Akçadağ Köy Enstitüsü - Malatya(1940)
2. Akpınar Köy Enstitüsü – Samsun(1940)
3. Aksu Köy Enstitüsü – Antalya(1940)
4. Arifiye Köy Enstitüsü – Sakarya(1940)
5. Beşikdüzü Köy Enstitüsü – Trabzon(1940)
6. Cılavuz Köy Enstitüsü – Kars(1940)
7. Çifteler Köy Enstitüsü – Eskişehir(1937)
8. Dicle Köy Enstitüsü – Diyarbakır(1944)
9. Düziçi Köy Enstitüsü – Adana(1940)
10. Ernis Köy Enstitüsü – Van(1948)
11. Gölköy Köy Enstitüsü – Kastamonu(1939)
12. Gönen Köy Enstitüsü – Isparta(1940)
13. Hasanoğlan Köy Enstitüsü – Ankara(1941)

14. İvriz Köy Enstitüsü – Konya(1941)
15. Kepirtepe Köy Enstitüsü – Trakya(1938)
16. Kızılçullu Köy Enstitüsü – İzmir(1937)
17. Ortaklar Köy Enstitüsü – Aydın(1944)
18. Pamukpınar Köy Enstitüsü – Sivas(1941)
19. Pazarören Köy Enstitüsü – Kayseri(1940)
20. Pulur Köy Enstitüsü – Erzurum(1942)
21. Savaştepe Köy Enstitüsü – Balıkesir(1940)

Bunlardan Hasanoğlan Köy Enstitüsü, 1942 yılında üniversite niteliğindeki Yüksek Köy Enstitüsü'ne dönüştürülmüştür. Bu okulun açılma amacı, Köy Enstitüleri'ne öğretmen yetiştirmektir. 1942 yılında yaz aylarında altı aylık bir kurs açılmıştır. Bu kursa Çifteler ve Kızılçullu Köy Enstitüsü ilk mezunları katılmıştır. Yüksek Köy Enstitüsü'ne giren öğrenciler sekiz kola ayrılmıştır. Bunlar, güzel sanatlar, yapı, tarla ve bahçe ziraatı, hayvan bakımı, maden işleri, zirai işletme ekonomisi, kümes hayvancılığı, köy ev ve el sanatları koludur. Verilen dersleri başarı ile bitiren öğrenciler ayrıldıkları kolun derslerini göstermek üzere öğretmen olarak köy enstitülerine gideceklerdir (Özkucur, 1990, s.31–33). Yüksek Köy Enstitüsü'nde; Köy Enstitülerinin talimatnamesinde yazılı öğretmenlikleri için kız ve erkek öğretmen, köylerde çalışacak gezici öğretmen, gezici başöğretmen, bölge ilköğretim müfettişleri ve Köy Enstitülerinde çalışacak öğretmen yetiştirilmiştir.

Köy Enstitüleri sistemi genel olarak şu ilkelere dayanır:

Köy Enstitüleri sistemi *bütünlük* ilkesine dayanır. Köye yararlı, uyumlu, tam donanımlı eleman yetiştirebilmek amacıyla, köy yaşamı bütünüyle ele alınmıştır. Köyde sadece okulda eğitim vermek yetmeyecektir. Bu nedenle sağlık, hayvancılık, ziraat, yaşam şartlarının iyileştirilmesi gibi her konuda köy eğitilmelidir. Köy meselesi bir bütün olarak ele alınmalıdır. Bu yüzden de Köy Enstitülerinde verilen eğitim hem programların içeriği hem de sistemin işleyişi yönünden bütünlük içermelidir.

Köy Enstitüleri sistemi *gerçeklik* ilkesine dayanır. Yani uygulamaya başlanmadan önce diğer ülkelerin yaptıkları incelenip, ülke koşullarına uyarlanmıştır. Ülkenin ekonomik, kültürel, sosyal boyutları ve ihtiyaçları göz önüne alınarak plan yapılmış ve uygulanmıştır.

Sistem *çok yönlülük* ilkesine dayanır. Eğitim, bir bireyi tüm yönleriyle geliştiren düzenli bir sistemdir. Her insanın kendine özgü yetenekleri ve gereksinimleri vardır. Her insan müzik, resim, spor, tiyatro, edebiyat ve doğa gibi alanlarda yeteneklere sahip olarak doğar ve aldığı eğitimle bu yeteneklerini geliştirir. Köy Enstitüleri de çok yönlülük ilkesiyle, öğrencilerini sadece öğretmen olarak değil, kendini gerçekleştirebilen eğitimciler olarak mezun olmuşturlardır.

Köy Enstitüleri sistemi, *karma eğitim ve eğitimde fırsat eşitliği* ilkesine dayanır. O yıllarda Köy Enstitüleri'ne kız öğrenci bulmakta güçlük çekilmesine rağmen, karma eğitim uygulamasına önem verilmiştir. Hasanoğlan Köy Enstitüsü mezunu Prof. Dr. Ayşe Baysal, kız öğrencilerin ısrarla enstitülere çağırıldığını belirtmiştir. Enstitü yönetiminin, amcasının oğlunun okula alınabilmesi için, yanında bir kız öğrenci getirmesi şartını öne sürmesiyle okula girdiğini anlatmıştır. Karma eğitim uygulaması fırsat eşitliği sağlanmıştır.

Köy Enstitüleri sistemi, *iş içinde eğitim ve üretkenlik* ilkesine dayanır. Bireyler hayata ve eğitimci olmaya hazırlanırken, yaratıcılık ve üretim esas alınmıştır. Öğrencilerin gelişimleri ve pedagojik özellikleri dikkate alınarak yapılan bir planlamayla; balıkçılık, hayvancılık, tarım, dikiş, nakış, demircilik, dülgerlik, marangozluk vb. gibi her alanda modern yöntemler ve teknoloji kullanılarak, öğrenciler yetiştirilmiştir. Öğrenciler kendi köylerinden toplanıp geldiklerinde, enstitülerde bir tuğla bile konmamıştır. Kendi okullarını kendileri yapmışlardır. Savaş yıllarının verdiği zorlukları bile üretkenlik sayesinde aşmışlardır. Üretilen ürünler; enstitü ihtiyacını karşıladığı gibi, dışarıya da satılmıştır. Eldeki bütün araziden ve diğer araçlardan faydalanılarak, devlete en az yük olmak için çabalanmıştır.

Sistemde *planlılık ve kasıtlılık* ilkesi vardır. "Eğitim; bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir." (Ertürk, 1982, s. 12). Enstitüdeki her birey bilinçli hareket eder. Atılan her adımda amaç

bellidir ve amaca ulaşmak için çizilen bir plan vardır. Gerek enstitü içinde, gerekse bakanlığın bütün birimlerinde planlılık esastır.

Köy Enstitüleri'nde eğitim, *kültürde yerelden evrensele* ilkesine dayanır. Eğitimde yakından uzağa ilkesi Köy Enstitüleri'nde birebir uygulanmıştır. Ören yerlerine, müze ve tarihi yerlere yapılan geziler, serbest okuma saatlerinde okunan dünya klasikleri, dünyaca ünlü tiyatro eserlerinin enstitülerde oynanması bu ilkenin göstergesidir. Böylece köy çocuğu yakın çevresinden daha geniş bir dünyaya açılmış ve geniş düşünmeye başlamış olacaktır.

Köy Enstitüleri'nde *teknoloji* kullanımı esastır. Kız-erkek ayırt edilmeden, tüm öğrenciler daktilo, motosiklet, traktör, dikiş makinesi hatta otomobil kullanmayı öğrenmişlerdir. Ders araç-gereçlerinde, tarımda, her alanda o günün koşullarındaki en ileri teknoloji kullanılmıştır.

Köy Enstitüleri sisteminde öğrenciler *özyönetim ve özgüven* ilkesine göre yetişir. Eğitim öğrencilerin kendine güven duygusunu geliştirmek için düzenlenmiştir. Derslerde öğrencilerin aktif katılımı sağlanarak, günümüzde hedeflenen sınıf ortamı oluşturulabilmiştir ve çoklu zekâ kuramındaki birçok zekâ alanı bu ilkeyle uygulanabilmiştir. Edebiyat derslerinde öğrenciler en ünlü şair ve yazarları eleştirebilmektedirler. Örneğin bir edebiyat dersinde öğrenciler, Yahya Kemal Beyatlı'nın "Sessiz Gemiler" şiirindeki hatasını bulmuşlardır. Köy Enstitüleri'nde, her cumartesi öğleden sonra, toplantılar yapılır. Okulun, çevrenin ve ülkenin sorunları tartışılır. Bu toplantıları her hafta farklı bir öğrenci yönetir. Cumartesi toplantılarında, her öğrenci kendi düşüncesini, saygı çerçevesinde serbestçe ifade ederek okul yönetimini ya da bürokratları bile eleştirebilir. Öğrenciler, topluluk karşısında bir konuyu iyi ve rahat anlatmayı, kendine güveni, kendini denetlemeyi ve yönetmeyi bu toplantılarda öğrenmişlerdir.

Köy Enstitüleri'ne alınan öğrenciler, "17 Nisan 1940 tarih ve 3803 sayılı *Köy Enstitüleri Kanunu*'nun "Enstitülere tam devreli [beş yıllık] köy okullarını bitirmiş, sıhhatli ve müstait [yetenekli] köylü çocuklar seçilerek alınırlar." maddesiyle seçilirler(Altunya, 2005, s. 51). Bunların 18 yaşından küçük olmasına özen gösterilecektir ve kesinlikle köy kökenli

olacaklardır. İlköğretim denetmenleri ve özellikle gezici başöğretmenler, köy köy dolaşıp, köydeki çocuklardan sağlıklı ve istekli olanları; bedensel, bilgisel ve ussal durumlarını gözden geçirerek seçerlerdi.

Köy Enstitüleri'ne alınan öğrencilerin özellikleri şöyledir: Beden ve beyin yapısı sağlıklı, gözü pek, yiğit, çalışkan, ağırbaşlı, dayanıklı, sağlam, alçakgönüllü, saygılı ve sabırlı, az konuşup çok iş yapan, tutumlu ve güvenilir, kumar, içki, bozgunculuk, zevzeklik gibi kötü alışkanlıkları olmayan, geç yanaşır, güç kaynaşır, yavaş davranan bireylerdir. Bu olumlu özelliklerinin yanı sıra; kitap, sinema kültürünün, birçok sözcüğün yabancıydılar. O denli ki; yeni alınan öğrencilerin sürahi, iskarpin, not, matbaa, balkon, kavanoz, çatal, yatak, çarşaf, eczacı, keman, kitaplık gibi sözcükleri bilmedikleri tespit edilmiştir (Özgen, 2002, s. 55: Tekben, 1947, s. 54). Bazı enstitülerde; ilkokulu bitirmiş olmalarına rağmen; Türkçe'yi çok zorlukla konuşanlar vardır (Tekben, 1947, s.57). İçlerinde tuvalet alışkanlığı bile edinmemiş olanlar vardır. Bu çocuklar çok az şey biliyor, hatta okuma-yazması yetersiz olsa da, en büyük hazineleri öğrenmeye aç olmalarıdır. Akıldan hesabı çok iyi bilmeleri, her şeyi doğal ortamında görüp benimsemiş olmaları, yaparak-yaşayarak öğrenmiş olmaları; alınan bilgilerin günümüzdeki şehir okullarındaki öğrenilen bilgilerden daha iyi özümsemiş olduğunun işaretidir. Köy Enstitüleri ellerindeki bu cevherlerin değerinin farkında olarak, en donanımlı şekilde bu bireyleri yetiştirmişlerdir.

Köy Enstitüleri'nde öğretmen olarak Yüksek okul ve Üniversite çıkışlılar, Gazi Eğitim Enstitüsü mezunları, Öğretmen Okulları mezunları, Ticaret Lisesi ve Orta Tarım Okulları mezunları, Erkek Sanat Okulları ve Kız Enstitüsü çıkışlıları, Köy Enstitüsü mezunları ve İnşaat Usta Okulları mezunları çalışmıştır. Ayrıca her türlü teknik ve mesleki okul çıkışlıları, uzman işçiler, yevmiye ya da aylık ücretle usta öğreticiler de çalışmaktadır. Usta öğreticiler enstitülerde gerekli görülen teknik eleman (dülger, tuğlacı, duvarcı, marangoz, demirci, balıkçı vb.) gereksinmesinden doğmuştur. Bunlar kendi dalında usta, diplomasız kişilerdir. Bunların arasında el sanatları, halk türküleri, ulusal oyunları öğreten Âşık Veysel, Ali İzzet Özkan, Hasan Çakı, Kasnak Efe, Sili Layoş, Gaspar, Gabel gibi halk bilgisi olan ünlü usta öğreticiler de bulunmaktadır. Köy Enstitüleri yaşamsal bir döngüdür. Bu nedenle bu okullarda görev alacak öğretmenler; 24 saat görevleri başında olabilecek, sabırlı, özverili, gönüllü,

hoşgörülü, kararlı ve dayanıklı, öğrencilerin ilgi, beceri, yetenekleri doğrultusunda öğrenme isteği yaratarak; öğrencilerin bireysel farklılıklarını göze alan, öğrencileri geleneksel eğitim yerine bilimsel ve özgün bilgilerle eğiten kişiler olmalıdır(Özgen, 2002, s. 57–62).

Her Köy Enstitüsü'nde günlük yaşam şu şekildedir: Sabah 6.00'da tüm öğrenciler uyanır. Akşam saat 21.00' de yatış vardır. Öğrenciler günde 8–8,5 saat uyuyup, 15–16 saat ayakta kalmaktadırlar. Bu süre içerisinde temizlik, yemek, jimnastik ve halk oyunları, ders ve işler yer almaktadır. Enstitüler gece-gündüz, yaz-kış demeden çalışan kurumlardır. Öğretmen ve öğrencilerin dönüşümlü olarak genellikle yaz aylarında 45 günlük izin kullanma hakları vardır. Bu süre içinde nöbete kalanlar, işleri, tarım ve iş çalışmalarını, kültürel faaliyetleri aksatmadan sürdürmektedirler. Enstitülerde öğretmen ve usta öğreticilerin yanında, öğrenciler de nöbet tutmaktadır. Böylece öğrenciler sorumluluk sahibi olmayı ve kendine güvenmeyi öğrenirler.

Arifiye Köy Enstitüsü'nde bir gün içindeki faaliyetler şu şekilde sıralanabilir (Altunya, 2005, s. 85):

Cizelge 2. Arifiye Köy Enstitüsü'nde Bir Gün İçindeki Faaliyetler

Ders ve İşler	Saat	Dakika	Saat	Dakika
Öğleden Evvel				
Kalkma, temizlik, yatak düzelmesi	6	00	6	45
Jimnastik	6	45	7	15
Kahvaltı	7	15	7	45
Toplanma	7	45	8	00
Mütalaa	8	00	8	45
Dersler	8	45	12	15
İş	8	00	12	15
Öğle yemeği	12	15	13	15
Öğleden Sonra				

Koro ve orkestra	12	45	14	00
Toplanma	14	00	14	15
Dersler	14	15	18	00
İş	14	15	18	00
Akşam yemeği	18	00	18	30
Milli oyun ve spor	18	30	19	00
Teneffüs	19	00	19	10
Serbest okuma	19	10	20	00
Teneffüs	20	00	20	10
Mütalaa	20	10	21	10
Temizlik ve yatma hazırlığı	21	10	21	30
Uyku	21	30	6	30

Köy Enstitüleri, kuruldukları dönemin yaşamsal gereksinimlerini büyük ölçüde karşılamalarına rağmen, kapatılmaktan kurtulamamışlardır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra ülkede çok partili siyasal yaşama geçilmiştir. Savaşın ve yeni demokratikleşme sürecinin getirdiği, yaşam şartları ve farklı düşünceler; birçok sebepten dolayı Köy Enstitüleri'nin kapatılmasına neden olmuştur. 27 Ocak 1954 tarihinde çıkarılan 6234 sayılı kanunla sistem tümünden yıkılarak, Köy Enstitüleri "ilk öğretmen okulları"na dönüştürülerek, tamamen özünden uzaklaştırılmıştır.

Kapatılmasının üzerinden 54 yıl geçmesine rağmen, etkileri devam eden Köy Enstitüleri'nde; günümüz okullarında olması hayal edilen şu nitelikler vardır: Tam öğrenme okulu oluşturulmuştur. Araştırmacı, sorgulayıcı, eleştireci öğrenci yetiştiren kişilik okulu oluşturulmuştur. Sorumluluk sahibi öğrenciler yetiştiren ödüllendirmeler ve özgürlükler okulu yaratılmıştır. Öğrenciyi başkalarıyla yarıştıran sınav okulu yerine öğrencinin kendisini değerlendirme okulu oluşturulmuştur. Güler yüzlü öğrenci ve eğitim ordusunun olduğu hoşgörü ve sevgi okulu yaratılmıştır. Çağdaş gelişimlere açık olan ve esnek programlı okul gerçekleştirilmiştir. Ulusal eğitim gerçekleştiren özgün yerli okul modeli sağlanmıştır. Pasif öğrenciler yerine öğrenciyi etkin kılan, işe yarar bilgi sunan, üretim ve iş okulu kurulmuştur. Öğretmen ve ders odaklı okul anlayışını geride bırakıp, öğrenci merkezli bir okul

yaratılmıştır. Kitap ve düşünce dostu okul kavramı getirilmiştir. Ayırıcı okul yerine, eşitlikçi okul; zenginler okulu yerine yoksullar okulu; kentli okulu yerine köylü okulu; erkek çoğunluklu okul yerine karma okul modeli oluşturulmuştur (Özgen, 2002, s. 239–243).

Eğitim dünyasında adını sıkça söz ettiren, eğitime yeni bir yaklaşım getiren *Çoklu Zekâ Kuramı* (Multiple Intelligence MI Theory), Harvard Üniversitesi öğretim üyelerinden Howard Gardner tarafından 1983 yılında geliştirilmiştir.

Howard Gardner’a göre zekânın tanımı şöyledir: “İnsani bir zihinsel yetkinlik olan zekâ; problem çözmeye dair bir dizi beceriyi, bireyin karşısına çıkan gerçek sorunları ya da güçlükleri çözmesini, uygun olduğunda da etkili bir ürün ortaya koymasını, yeni sorunlar bulması ya da yaratmasını, böylece yeni bilgiler edinmek için zemin hazırlamasını içermelidir.”(Gardner, 2004, s.85).

Eski zekâ anlayışları ile çoklu zekâ kuramının ifade ettiği zekâ arasında şu farklılıklar bulunmaktadır:

Çizelge 3. Eski Zekâ Anlayışı ile Çoklu Zekâ Kuramı Arasındaki Farklılıklar

Eski zekâ anlayışına göre zekâ	Çoklu zekâ kuramına göre zekâ
1. Zekâ doğuştan kazanılır, sabittir, bu nedenle değiştirilemez ve geliştirilemez.	1. Bir bireyin kalıtımla birlikte getirdiği zekâ kapasitesi iyileştirilebilir, geliştirilebilir ve değiştirilebilir.
2. Zekâ niceliksel olarak ölçülebilir ve tek bir sayıyla ifade edilebilir.	2. Zekâ herhangi bir performansta, üründe veya problem çözme sürecinde sergilenir. Değerlendirme; sayılarla ifade etmek yerine, başarılı ve yetenekli gibi sıfatlarla yapılır.
3. Zekâ tekildir.	3. Zekâ çoğuldur ve çeşitli yollarla sergilenir.
4. Zekâ, gerçek hayattan soyutlanarak (belli zekâ testleri ile) ölçülür.	4. Zekâ gerçek hayat durumlarından ve şartlarından soyutlanamaz.

5. Zekâ, öğrencileri belli seviyelere göre sınıflandırmak ve onların gelecekteki başarılarını tahmin etmek için kullanılır.	5. Zekâ bireylerin sahip oldukları gizil güçlerini veya doğal potansiyellerini anlamak ve onların başarmak için uygulayabilecekleri farklı yolları anlamak için kullanılır.
---	---

Gardner'a göre, kuramda anahtar kelime "çoğul" kelimesidir. Çünkü zekâ çok yönlüdür. Bireyin doğuştan genetik kalıtımla getirdiği zekâ, geliştirilebilir ve bir zekâ alanında zeki olmak belli bir derecede öğrenilebilir.

Doç. Dr. Ziya Selçuk, "Çoklu Zekâ Uygulamaları" adlı kitapta, sistemdeki geleneksel eğitimi, sadece sayısal ve sözel zekâyâ önem verilmesini dengesiz beslenmeye benzetir. Tek yönlü beslenmenin metabolizmayı olumsuz etkilemesi gibi, tek yönlü zekânın da zihin gelişimini potansiyel olarak sınırlandırdığını ve yaratıcılığı öldürdüğünü belirterek; eski zekâ arayışlarının bir getirisi olan IQ testlerinin olumsuz yönlerini anlatır.

Selçuk'a göre; çoklu zekâ kuramına göre her insan kendi zekâsını arttırabilir ve genişletebilir. Zekâ, insandaki beyin ve zihin sistemlerinin birbirleriyle etkileşimi sonucu ortaya çıkan çok yönlü bir olgudur ve aynı zamanda başkalarına da öğretilir. Çok yönlülük göstermesine rağmen kendi içinde bir bütündür. Yani zekâ alanları birbiriyle bağlantılıdır, birbirini destekler ve genellikle bir arada bir uyum içinde çalışır. Örneğin, bir futbolcu bedensel-kinestetik zekâsını kullanırken diğer bir yandan matematiksel-mantıksal zekâsını kullanır. Ayrıca her insan, bütün zekâ alanlarına sahiptir, fakat kendine sunulan olanaklarla zekâ alanlarının birini ya da bir kaçını su yüzüne çıkarır ve bir insanın zeki olabilmesinin birçok yolu vardır(Selçuk, 2003, s.11-73).

Sternberg, "Succesfull Intelligence" adlı kitabında zekâyı etkileyen etmenleri sıralamıştır. O'na göre bireyi yetiştiren ebeveynin hangi zekâyâ ilgi duyduğu çocuğu etkiler. Anne-babasını model seçen çocuk; ebeveynin kitap okuması, spor yapması veya müziğe olan ilgisinden etkilenecektir. Bireyi ilgi duyduğu zekâ alanında cezalandırmak yerine desteklemek de, etkileyecektir. Örneğin bireyin futbol oynamasına kızmak yerine, ona bir futbol topu hediye etmek onu etkiler. Bireyin yaşadığı yerdeki şartlar da çok önemlidir. Örneğin köyde

yaşayan bir öğrenci görsel-uzamsal zekâ yönünden bazı kısıtlamalarla karşılaşabilir, ama doğa ile iç içe büyüdüğü için doğa zekâsı açısından zengin fırsatlara sahiptir.

Armstrong “Awaking Genius In The Classroom” adlı eserinde zekâyı etkileyen nedenleri şu şekilde açıklamıştır: Bireyin zekâ alanları gelişimini kaynaklara ulaşma şansı etkiler. Örneğin aile fakirse müzik aletlerini alamayacaktır ve çocuğun müziksel zekâsının güçlenmesi zorlaşır. Ya da okulda matematiksel-sözel zekâyı dayalı bir program uygulanıyorsa ve bu dersler önemseniyorsa, öğrencilerin sözel-dilsel zekâ ve matematiksel-mantıksal zekâ alanları gelişir. Diğer zekâ alanlarının gelişimine ket vurulur. Ailesel etkenlerle, ressam olmak isteyen bir çocuğun ailesi, onun ziraat mühendisi olmasını istiyorsa onun doğacı zekâsı desteklenecektir. Ayrıca bir bireyin yeteneklerini ve potansiyellerinin gelişiminde dönüm noktası sayılabilecek olumlu ve olumsuz deneyimler yaşanabilir. Örneğin beş yaşındayken babasının hediye ettiği manyetik pusulanın; Einstein’ın uyuyan dehasını harekete geçirmesi ve bu yaşantının onda evrenin gizemlerine karşı bir merak uyandırması, olumlu bir deneyimdir. Ünlü müzisyen Mozart’ın babasının, onun yetişmesine kendini adanmak yerine, ona “gürültü yapma” diye baskı kurması, onun müziksel zekâsını felce uğrattığı ve olumsuz bir deneyim olmaktadır(Vural, 2003, s. 227–232).

Çoklu zekâ teorisi, zekânın bir boyutta değil, her bireyin farklı derecelerde, çeşitli zekâlara sahip olduğunu öne sürer. Bu yüzden eğitimcilere düşen görev, bireylerin öğrenme biçimlerini, ilgi, yetenek ve eğilimlerini destekleyici ve kuramın ilkelerini yaratıcı bir biçimde kullanarak, öğrencilerdeki bireysel farklılıklara değer veren ve bunları güçlendiren programlar hazırlayıp, uygulamaktır.

Çoklu zekâ kuramı ile ders işlerken, her bireyde bulunan zekâ türlerine eşit derecede değer vererek; zekâların öğretilebilirliği, geliştirilebilir ve güçlendirilebilir olması göz önünde bulundurularak, herkesin farklı nedenlerle farklı oranlarda ve şekillerde öğrenebilirliği düşüncesi ile ilerlemek gerekir. Gelişmiş zekâ türlerinden yararlanarak zayıf zekâ türlerinin gelişmesini sağlayan ve değerlendirmeyi “Ne kadar yeteneklisin?” yerine “Yeteneklerin nasıl?” şeklinde yapan bir eğitim-öğretim programı kullanmak gerekir. Öğrencilerde bireysel farklılıklara değer vererek öğrenme daha güvenilir olarak değerlendirilmeli; öğrencilerin

hatırlama, düşünme, problem çözme, analiz ve sentez yapma başarılarını arttırmalı; kendine güven duygusunu geliştirmelidir. Bireyleri gelişen teknolojiye açık bir yaşam ve iş hayatına hazırlamak, tüm öğrencilere eşit öğrenme olanağı sağlamak, eğitim programının bir parçası olarak kişisel ve sosyal bir gelişim olanağı sağlamak bu kuramın faydaları arasındadır.

Çoklu zekâ ile öğrenciler kendilerini tanıyan, kendine güvenen, soru sorabilen, tartışabilen, muhakeme edebilen, çevresini doğru algılayıp doğru kararlar verebilen, kendisine ait hak ve sorumlulukların bilincinde, çevresiyle doğru bir iletişim ve etkileşim kurabilen, doğru bilgiyi bulup işleyen veya üretebilen, aktif, araştıran, ifade eden, üretici, yaratıcı, yeni öğrendiklerini önceki bilgilerine transfer edebilen, onları geliştiren ve problem çözmede kullanabilen ve çevresiyle ilişkilerinde empati kurabilen bireyler olarak yetiştirilir.

Çoklu zekâ kuramının savunduğu en önemli nokta, bütün insanların bütün zekâ alanlarını yeterli bir uzmanlık düzeyinde geliştirebilme yeteneğine sahip olduğudur. Buna göre öğrencileri geleceğe hazırlarken amaç; onların yeteneklerini ortaya çıkarmak, onlara olumlu alışkanlık ve davranışlar kazandırmak ve tüm öğrencileri sorumluluk sahibi, özgüvenli, dürüst, soran, araştıran, yaratıcı, öğrenmeyi ve başarıyı hedef edinmiş bireyler olarak yetiştirmektir.

Gardner 'a göre zekâ, değişen dünyada yaşama ve değişimlere uyum sağlamak amacıyla her insanda kendine özgü yeteneklerin tümüdür. Her insan bu zekâ türlerine çeşitli düzeylerde sahip olarak doğar, bu zekâ türlerinden bazılarına daha çok eğilimi olan çocuklarda diğer zekâ alanlarını geliştirmek için bulunmaz bir fırsattır. Örneğin bir çocuk doğa ile ilgileniyorsa, bitki ve hayvanlar hakkında kitaplar okumaya yönlendirilebilir.

Gardner zekâ alanlarını, birbirini tamamlayan ve izleyen süreçlerle becerileri tartışmaya yarayan kurgular olarak nitelendirir. Ona göre zekâlarımız bilimsel konulara ışık tutmak ve pratik sorunları çözebilmek için birbirinden ayrı tanımlanır ve betimlenir.

Gardner çalışmalarında önce 7 çeşit zekâ alanı belirlemiştir. 1992 yılında bu zekâ alanlarına doğacı zekâ alanını da eklemiştir.

1. *Sözel-Dilsel Zekâ*: Bu zekâ alanı, kelimelerle düşünme ve ifade etme, dildeki karmaşık anlamları değerlendirme, kelimelerdeki anlamları ve düzenlemeleri kavrayabilme, şiir okuma, mizah yapma, hikâye anlatma, dilbilgisi, mecaz anlatım, benzetme, soyut ve simgesel düşünme, kavram oluşturma ve yazma gibi karmaşık olayları içeren dili üretme ve etkili kullanma becerisidir.

Bu türdeki zekâ, bir insanın kendi dilini, gramer yapısına, sözcük dizimine, kavram telaffuzuna ve sözcüklerin anlamına uygun olarak büyük bir ustalık ve beceri ile kullanmayı gerektirir. Bu zekâsı güçlü olan bir öğrenci, duygu ve düşüncelerini, hayallerini uygun ifadeler kullanarak anlatır. Dinleme, yorumlama, anlama kapasitesi yüksektir. İyi bir kelime hazinesine ve isimler, yerler, tarihler konusunda iyi bir hafızaya sahiptir. Kelime oyunlarını, tekerlemeleri, uzun hikâye ve fıkra anlatmayı, okumayı ve yazmayı sever. Anlatımları ile okuyucuyu veya dinleyicileri etkiler. Farklı dilleri öğrenme ve ikna etme becerisine sahiptir. Edebiyat, yazarlık, şairlik, arşivcilik, hatiplik, dil bilimcilik, hukuk, gazetecilik, siyaset, öğretmenlik, çevirmenlik, TV programcılığı ve sunuculuğu gibi mesleki alanlarda başarılı olurlar(Gardner, 2004, s. 101–138).

2. *Matematiksel-Mantıksal Zekâ*: Sayılarla düşünme, hesaplama, sonuç çıkarma, mantıksal ilişkiler kurma, hipotezler üretme, eleştirel düşünme, problem çözme, sayılar, geometrik şekiller gibi soyut sembollerle tanışma, bilginin parçaları arasındaki ilişkiler kurma becerisidir.

Bu tür zekâyâ sahip olan insanlar, mantık kurallarına ve benzerliklerine, neden-sonuç ilişkilerine ve bunlara benzer soyut işlemlere karşı duyarlıdır. Bu kişiler sınıflandırma yaparak, genelleme yaparak, hesaplayarak, mantık yürüterek ve soyut ilişkiler üzerinde çalışarak iyi şekilde öğrenirler. Sayılarla düşünüp, hipotezler üreterek, eleştirel düşünerek problem çözme yeteneğine sahiptir. Bilgiyi parçalarına ayırır ve parçalar arasında ilişki kurar. Somut cisimleri, soyut sembolik ifadelere dönüştürebilir. Zekâ oyunlarını, mantık bulmacalarını sever. Deney yapma, sınama, sorgulama ve araştırma yapmaktan, bunları yaşamsal faaliyetlerde kullanmaktan zevk alır (Gardner, 2004, s. 181–233). Muhasebe, ticaret,

matematik ve mühendislik bilimleri, kooperatifçilik, bilim adamlığı, istatistik, bilgisayar, ekonomi ve fen bilimleri gibi alanlarda başarı gösterirler.

3. *Görsel-Uzamsal Zekâ*: Resimler, imgeler, şekiller ve çizgilerle düşünme, üç boyutlu nesnelere algılama ve muhakeme etme becerisidir.

Einstein, “Hayal etme, bilgidен daha önemlidir.” sözüyle bu zekânın, diğer zekâ alanlarına etkisinin önemini vurgulamıştır.

Bu zekâ alanı, bir bireyin objektif olarak gözlemlene veya görsel ve uzaysal fikirleri grafiksel olarak sergileme yeteneklerini içerir. Bu zekâyâ sahip insanlar, renge, çizgiye, şekle, biçime, uzaya ve bu olgular arasındaki ilişkilere karşı aşırı duyarlıdır ve bunlar arasındaki muhakeme yeteneği güçlüdür. Resimlerle ve şekillerle düşünür. Sanat etkinliklerini, hayal kurmayı, hayallerini, duygu ve düşüncelerini çizmeyi, bulmaca çözmeyi ve resimli yayınları sever. Yaşlarına göre yüksek düzeyde figürleri ve resimleri çizer. Ayrıntılı ve derin düşünür. Resim, grafik ve şemalarla, film ve slayt gibi görsel sunularla öğrenmeyi tercih eder. Ressamlık, fotoğrafçılık, mühendislik, mimarlık, kameramanlık, heykeltıraşlık, tasarımcılık, dekoratörlük, giyimçizerlik, denizcilik, izcilik gibi mesleki alanlarda başarılı olur.

Gardner, “Zihin çerçeveleri” adlı kitabında; ağır bir otistik olan beş yaşındaki İngiliz bir kızın olağanüstü nitelikteki resimlerini, normalin altında bir IQ ya sahip olsa da tabloları yüksek fiyatla satılan İngiliz ressam Bryan Pearce’ı örnek verir. Bunlar diğer zekâ türlerinden yoksun olsalar dahi, uzamsal zekânın yüksek düzeyde geliştiğinin etkili bir örneğidir.

4. *Müziksel-Ritmik Zekâ*: Sesler, notalar, ritimlerle düşünme, farklı sesleri tanıma ve yeni sesler, ritimler üretme becerisidir.

Bu zekâ türü gelişmiş insanlarda sese, ritme, melodiye, akustik düzene, müzikteki iniş ve çıkışlara, müzik aletlerine, çevredeki farklı seslere ve notalara karşı özel ilgi görülür. Bu bireyler en iyi ritim, melodi, müzik ve şarkılarla öğrenirler. Melodileri tanır. Enstrüman çalmaya heveslidir. Koro ve orkestralara katılır. Müziği hareketlerle birleştirerek farklı figürler ortaya çıkararak, orijinal müzik kompozisyonları oluşturabilir. Şarkıları kolay öğrenir.

Öğrendiği şarkıları paylaşmak ister. Şarkı söyleme, mırıldanma ve dinlemeyi, tempo ve ritim tutmayı benimser. Şarkıcılık, bestecilik, müzisyenlik, orkestra şefliği, müzik eleştirmenliği, müzik öğretmenliği, tiyatro sanatçısı, dansçılık ya da balet/balerinlik alanlarında başarılı olur.

5. *Bedensel-Kinestetik Zekâ*: Hareketlerle, jest ve mimiklerle kendini ifade etme, beyin ve vücut koordinasyonunu etkili bir biçimde kullanabilme yeteneğidir. Koordinasyon, denge, güç, esneklik ve hız gibi bazı fiziksel özelliklerin yanında dokunsal yetenekleri de içerir.

Bu zekâ türüne sahip bireyler yaparak-yaşayarak, hareket ederek ve dokunarak, dans ederek, zihinle bedeni birleştirerek, mimiklerle ve gezi-inceleme, model-maket yapma ya da drama, role-play, tiyatro gibi kendisinin aktif katılabileceği fiziksel aktivitelerle daha iyi öğrenirler. Çevresini, nesnelere, eşyaları dokunarak ve hareketleriyle inceler. Öğrendiklerine dokunmak ister. Dans, spor gibi fiziksel beceri isteyen alanlarla uğraşmayı sever. Fiziksel işlerde, görevlerde denge, zarafet, maharet ve dakiklik gösterir. Taklit yeteneği güçlüdür. Spor, rol yapma ve tiyatro etkinlikleri, folklor, dans etme, atletizm, koşma, izcilik faaliyetleri, dikiş-nakiş gibi alanlarda başarı gösterir. Sporculuk, dansçılık, balet/balerinlik, oyunculuk, tiyatroculuk, pandomim sanatçısı, seramik sanatçısı, inşaat işçisi, çiftçilik, heykeltıraşlık, cerrahlık, teknik direktör, kareograflık gibi mesleklerde çalışabilirler (Vural, 2003, s. 247–250).

6. *Kişilerarası-Sosyal Zekâ*: Grup içinde işbirliğinde çalışma, sözel ve sözsüz iletişim kurma, insanların duygu-düşünce ve davranışlarını anlama, paylaşma, ifade edebilme, yorumlama ve insanları ikna edebilme becerisidir.

Bu zekâ türüne sahip bireyler, diğer insanlarla uyumludur. İşbirliğiyle çalışmak, sözel ve sözsüz olarak sağlıklı bir iletişim kurmak, liderlik yapmak en önemli özellikleridir. Bu zekâ alanındaki öğrenciler, akranları ve arkadaşları arasında sosyalleşir. Yalnızlığı sevmezler. Grup içinde liderdir. Diğer insanlarla iletişim kurarak, onların problemlerini çözmeye yardımcı olurlar. Arkadaşları onların fikirlerine değer verirler. İyi bir dinleyicidir ve etkileyici bir konuşmacıdır. Başkalarının düşüncelerine saygı gösterir. Empati kurabilir ve iyi bir eleştirmendir. Sinerji oluşturarak, empati kurarak, işbirlikli öğrenme ve grup çalışmalarıyla,

iletişim kurarak, tartışarak ve sorumluluk alarak iyi öğrenirler. Öğretmenlik, yönetim, işletme, danışmanlık, psikologluk, insan kaynakları rehberlik uzmanı, politika, turizmcilik, organizatörlük, halkla ilişkiler, iş adamlığı ve ticaret gibi mesleki alanlarda başarıyla çalışabilirler (Vural, 2003, 253–255).

7. *Kişisel-Özedönük Zekâ*: İnsanın kendini olumlu ve olumsuz yönleriyle objektif olarak değerlendirmesi, kendini tanıyıp, ihtiyaçlarının farkında olması, kendini iyi disipline etmesi, kendine güvenmesi ve kendisi ile ilgili hedefler oluşturabilme becerisidir. Başka bir deyişle, kişinin kendini, geçmişini ve geleceğini başkalarının gözüyle değerlendirebilmesidir.

Bu zekâ türü gelişmiş bir kişi özgürlüğüne düşkündür. Bireysel çalışmaları sever. Kendi ilgi ve becerilerinin, başarı ve başarısızlıklarının farkındadır. Kendisini sever. Yalnız kalmayı, kendi iç dünyasıyla baş başa olmayı sever. Yaşam felsefelerini oluşturmaya yönelik bir arayış içindedir. Yaşamında motivasyon kaynakları hedefleridir. Hayal kurmayı sever. Başarılı olabileceği meslek alanları yazarlık, psikoterapist, sosyal hizmet uzmanı, dini lider, sanatçı, işadami, ressamlık, heykeltıraşlık, araştırmacılık, felsefecilik ve kuramcılıktır (Yavuz, 2003, s.178).

8. *Doğacı-Var Oluşçu Zekâ*: Gardner, geliştirdiği çoklu zekâ kuramına 1996 yılında doğacı zekâyı da eklemiştir.

Bu zekâ, doğadaki tüm canlıların var oluşları, yaşayışları ve özellikleri üzerinde düşünme ve bölgesel-küresel çevre değişiklikleri ve yaşayışları inceleme, ayrıntıları fark edebilme ve ele alabilme yeteneğidir. Bu zekâ alanında gelişmiş bir bireyi bitki ve hayvan çeşitlerini, özelliklerini, yaşayışlarını, var oluş nedenlerini, canlı ve cansız doğayı tanımayı, sınıflandırmayı ve araştırmayı sever. Doğa ve insan ilişkilerini inceler. Açık havada dolaşmaktan, doğa yürüyüşlerinden, hayvan ve bitki yetiştirmekten hoşlanır. Çevre kirliliğine karşı ve doğanın tahrip edilmesine karşı duyarlıdır. Araştırma, deney yapma, belgesel izleme, seyahat etme, doğa ve gezi dergilerini inceleme, gözlem yapma, koleksiyonculuk gibi etkinliklerle daha iyi öğrenirler. Zooloji, botanik, biyoloji, organik kimya, jeoloji, meteoroloji, arkeoloji, çiçekçilik, tıp, eczacılık, fotoğrafçılık, izcilik, dağcılık, veterinerlik, bahçıvanlık,

teknisyenlik, ziraat mühendisliği ve çiftçilik gibi meslek dallarında başarılı olurlar (Vural, 2003, s.259–262).

Köy Enstitüleri'ndeki eğitimin temelinde iş içinde eğitim, gerçekçilik, yaratıcılık ve üretkenlik vardır. Amerika'da Hoerr'in açtığı Çoklu Zekâ Okulları'nda tüm zekâ alanları kullanılmaktadır. Öğrenciler şiir açıklamalarında müzik ve dans figürlerini kullanmaktadırlar, karşılaştırma yaparken Venn şeması çizmektedirler. Bazı öğrenciler ürünlerini sergilemek adına müzeler açmışlardır. Bu okulda ölçme-değerlendirme sadece dil becerilerinin kullanıldığı klasik sınavlarla ölçülmemektedir. Değerlendirme bir süreç olarak düşünülmüştür ve öğrencilerin projeleri, gösteri ve sunuları, gelişim dosyaları kullanılmıştır. Etkinlikler arasında grup çalışmaları yer alır. Bu çalışmalarla sosyal ve öze dönük zekâları geliştirilmiştir. Dersler sanat eğitimiyle bütünleşmiştir, okulda işbirliği ve yaratıcılık hâkimdir. Hoerr'in okulundaki eğitime benzer bir eğitim Köy Enstitüleri'nde görülmektedir.

Köy Enstitüleri'nden mezun olan Emin Güney bir konuşmasında, çoklu zekâ kuramı ile Köy Enstitüleri ilişkisini şöyle örneklendirmiştir(Bümen, 2004, s. 157–160; DüNDAR, 2000, s.38).

“Demircilik derslerinde, marangozluk derslerinde, tarım derslerinde, kültür derslerinde öğrendiklerimizi uygulardık. Örneğin Pisagor davası vardır. Dik üçgen. İşte biz Pisagor'dan yararlanarak yaptığımız binaların temellerini kazardık. Onu uygulardık. Kültür derslerinde öğrendiğimiz, makaralar dediğimiz prangalar vardı, çok hareketli makaralar, işte o makaraları binaları yaparken tuğlaları, kiremitleri, o harcı yükseğe çıkarmak için kullanırdık. Analiz dediğimizi de, kireçleri söndürerek öğrenirdik. Yani köy enstitülerinde kültür dersleri ile iş, iç içe girmişti, birbirlerini tamamlardı.”

Bu örnekte Köy Enstitüleri'nde uygulanan eğitim anlayışı ile çoklu zekâ kuramına dayalı öğretimin örtüştüğü görülmektedir.

Köy Enstitüleri'nde öğrenciler her sabah güne, temizlik işleri ve bir saatlik serbest okuma(sözel zekâ) ile başlar. Her öğrenci okul kütüphanesinde bulunan, Türk ve dünya klasiklerinin olan kitaplardan yılda en az 25 adet okumak zorundadırlar. Daha sonra öğrencilerin yönettiği halk oyunu ile müzikli sabah jimnastiği(müziksel, bedensel, sosyal

zekâ) yapılır. Her enstitü bulunduğu yöreye ait halk oyununu hep birlikte oynarlardı. Kahvaltı yapıldıktan sonra, çalışma programına göre, öğrenciler dersliklere, işliklere ve tarım alanlarına giderlerdi. Enstitülerde tüm öğrenciler doğa ile iç içe olarak, tarla sürüp, tohum ekerler, ekin biçip hayvan beslerler ve ağaç dikip(doğacı zekâ) yetiştirirlerdi.

Köy Enstitüleri'nde şimdiki yıllarda sosyal kulüplere dönüştürülen, eğitsel kol çalışmaları yapılmaktadır. Eğitim, kitaplık, yayın, kooperatif, müsamereler ve eğlence, müzik, spor, gezi ve inceleme, fotoğrafçılık gibi kollar yer almaktadır. Bütün zekâ alanlarının geliştirildiği bu eğitsel kol çalışmalarına her öğrenci etkin(sosyal, öze dönük zekâ) olarak katılır.

Her cumartesi akşamı yapılan toplantılarda, öğrenciler, kendilerinin düzenlediği eğlence ve müsamereler hazırlamaktadır. Bu toplantılara öğrenciler, öğretmenler ve köylüler katılırlar ve gülmece aracılığıyla eleştiriler yapılır. Böylece öğrencilerin duygu ve düşüncelerini söyleyip, yazmaları ve sahnelemeleri(sözel, bedensel ve sosyal zekâ) sağlanır.

Köy Enstitüleri'nde, sayısız türde müzik aleti bulunmaktadır. Öğrenciler boş zamanlarında; istedikleri müzik aletini çalma özgürlüğüne sahiptir. Serbest okuma saatlerinde isteyen öğrencilere müzik öğretmenleri tarafından mandolin, keman, saz, piyano dersleri verilmektedir. Ayrıca müzik çalışmalarında ve koro çalışmalarında; müzik tarihi, nota bilgisi, koro yönetme teknikleri gibi bilgiler verilmektedir. Bazı derslerde konular öğretilirken, öğrencilerden konu ile ilgili güfte(şarkı sözü) yazıp beste yapmaları istenir.

Enstitülerde spor etkinliklerini öğrenciler hazırlamaktadır. Güreş, koşu, dağcılık, yüzme, voleybol, futbol gibi alanlarda sportif yarışmalar(bedensel, sosyal zekâ) düzenlenmektedir.

Köy Enstitüleri'nden Fakir Baykurt, H. Nedim Şahhüseyinoğlu, Pakize Türkoğlu, Mahmut Makal, Dursun Akçam, Haşim Kanar, Talip Apaydın gibi birçok ünlü yazar ve şair yetişmiştir(Kültür Bakanlığı, 2000, s. 9). Böyle ünlü yazarların yetişmesindeki en büyük etken Köy Enstitüleri'nde yazmaya teşvik edilmeleridir.

Her hangi bir derste başarılı olamayan bir öğrencinin oynanan oyunlarda(sosyal, dil zekâsı), tarla çalışmalarında(doğacı zekâ), arkadaşlık ilişkilerinde(sosyal zekâ), ya da halk oyunlarının oynanmasında(bedensel zekâ) yetenekli olduğu görülmektedir(Bümen, 2004, s. 160–165).

1.2. Problem Cümlesi

Köy Enstitüsü'nden mezun olan Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine ilişkin algıları nasıldır? Bu algılara göre uygulanan eğitim-öğretim etkinlikleri ile çoklu zekâ arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Mezunların sahip oldukları bireysel özelliklere göre algıları anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.3. Alt Problemler

1. Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinlikleri

- a. Çoklu zekâ kuramının sözel-dilsel zekâ boyutuna göre nasıldır?
- b. Çoklu zekâ kuramının müziksel-ritmik zekâ boyutuna göre nasıldır?
- c. Çoklu zekâ kuramının bedensel-kinestetik zekâ boyutuna göre nasıldır?
- d. Çoklu zekâ kuramının doğacı-var oluşçu zekâ boyutuna göre nasıldır?
- e. Çoklu zekâ kuramının matematiksel-mantıksal zekâ boyutuna göre nasıldır?
- f. Çoklu zekâ kuramının görsel-uzamsal zekâ boyutuna göre nasıldır?
- g. Çoklu zekâ kuramının kişilerarası-sosyal zekâ boyutuna göre nasıldır?
- h. Çoklu zekâ kuramının kişisel-öze dönük zekâ boyutuna göre nasıldır?

2. Mezunların sahip oldukları kişisel özellikler olan,

- a. Mezun olunan Köy Enstitüsü'ne
- b. Mezuniyet yılına,
- c. Öğretmenlikteki kıdeme,
- d. Emeklilik sonrasında özel okul veya kolejlerde çalışma durumuna,

- e. Yönetici olarak çalışma durumuna,
- f. Mezun olduktan sonra müzikle ilgilenme durumuna,
- g. Mezun olduktan sonra edebiyatla ilgilenme durumuna,
- h. Mezun olduktan sonra sporla ilgilenme durumuna,
- i. Mezun olduktan sonra ziraat, doğa ve hayvancılıkla ilgilenme durumuna göre algıları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinlikleri ile çoklu zekâ kuramı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın en temel amacı, Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarını belirlenen bağımsız değişkenlerle(bireysel özellikler) ortaya koymak, bu tutumlara göre uygulanan eğitim-öğretim etkinlikleri ile çoklu zekâ kuramı arasındaki ilişkileri, bu ilişkilerin anlamlı olup olmadığını belirlemektir. Araştırmanın alt problemleri bu amaç düşünülerek hazırlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine ilişkin tutumlarının düzeylerinin bilinmesinin, Köy Enstitüleri'nde uygulanan eğitim-öğretim etkinlikleri ile çoklu zekâ arasında bir ilişkinin araştırılmasının; öğretmen adaylarının yetiştirilme sürecine katkısının olacağı düşünülmektedir. Köy Enstitüleri'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerinin, öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde uygulanan programların geliştirilmesine örnek teşkil edeceği düşünülmektedir.

Eğitim bir ulusun yaşam kaynağıdır. Eğitimin kaliteli ve verimli olması her ulusun isteğidir. Bu nedenle yapılan uygulamalardan ders alınması ve hataların tekrar etmemesi için

eğitim tarihinin araştırılması 3nemlidir. Ayrıca eğitim-3đretim programlarını, 3ağın getirdiği d3şüncelerle de yenilemek gerekir. Bu araştırmanın, eğitim-3đretim programlarının hazırlanmasını ve 3đretmen yetiştirme sistemini olumlu y3nde etkileyeceği d3şün3lmektedir.

1.6. Sayıtlar

1. K3y Enstit3s3 mezunlarının K3y Enstit3leri'nde yapılan eğitim-3đretim etkinliklerine y3nelik tutum 3l3eği istenilen 3zellikleri 3l3mektedir.
2. K3y Enstit3leri mezunları uygulanan tutum 3l3eğini yanıtlayan ger3ek durumlarını yansıtan yanıtlar vermişlerdir.
3. Tutum 3l3eğini yanıtlayan K3y Enstit3s3 mezunlarının hafızaları g3çl3d3r.
4. Araştırmanın 3rneklem k3mesi evreni temsil edebilecek nitelikte ve niceliktedir.

1.7. Sınırlılıklar

1. Araştırmada elde edilen bulgular İzmir ve Ankara 3evresinde yaşayan K3y Enstit3s3 mezunları ile sınırlıdır. Bulgular, 2006 yılı şubat-Haziran ayları i3inde yapılan 3l3me uygulamalarından elde edilen verilerden sağlanmışır. Bu bulgular, araştırmanın evrenine genellenebilir niteliktedir.
2. Tutum 3l3eğinin uygulanacağı K3y Enstit3s3 mezunlarının 3oğunluğu vefat etmiştir. Bu nedenle sınırlı sayıda K3y Enstit3s3 mezununa ulaşılabilmiiştir.
3. Yaşamakta olan K3y Enstit3s3 mezunları genellikle 75 yaşını aşmiiş kişilerdir. Bu nedenle sağlıklı mezunlara ulaşma olanağı kısıtlıdır.

4. Anket formunun uygulanacağı Köy Enstitüsü mezunu emekli öğretmenlerin birçoğu hastadır ve Köy Enstitüleri'nde öğrenim gördükleri yıllar hakkındaki bilgileri hatırlamamaktadır.
5. Araştırma, duyuşsal özelliklerden Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlar ile sınırlandırılmıştır. Mezunların tutumlarını etkileyecek diğere duyuşsal özellikler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

1.8. Tanımlar

Köy Enstitüsü: 17 Nisan 1940 tarihli ve 3803 sayılı kanunla Türkiye'nin 21 yerinde, köye öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulan okullardır.

Köy Enstitü mezunları: Ankara ve İzmir çevresinde yaşayan Köy Enstitüsü mezunlarıdır.

Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutum ölçeği: Tarafımdan(2005) geliştirilen, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine ilişkin tutumları ölçmeyi amaçlayan yetmiş dokuz maddeden oluşan likert tipi beş dereceli ölçek.

Çoklu Zekâ Kuramı: 1983 yılında Howard Gardner tarafından geliştirilen kuramdır.

BÖLÜM 2

İLGİLİ YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR

2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Kocabaş(2004)'ın “Müzik Eğitiminin Çoklu Zeka Alanlarına Etkisi ve Köy Enstitüleri” adını taşıyan çalışması, literatür taraması yöntemi ile yapılmıştır. Çalışmada, Köy Enstitüleri eğitim-öğretim programlarındaki uygulamalar incelenmiştir ve müzik dersinin Köy Enstitüleri programlarında zorunlu ders olarak okutulduğu belirtilmiştir.

Bu çalışmada, Köy Enstitüleri'nin kurucularından olan İ. Hakkı Tonguç'un müzik ve sanat öğretimine verdiği öneme yer verilmiştir. Tonguç'un müzik eğitimi ve sanat anlayışıyla, Köy Enstitüleri eğitim-öğretim uygulamalarında birçok ilkin gerçekleştirildiği, bu ilk uygulamaların şunlar olduğu belirtilmektedir: Müzik eğitimi ve öğretimi ilk kez yaratıcı iş eğitimi ve müzik eğitimi anlayışına oturtulmuştur. Köy Enstitüleri'nin her yerinde öğrenciler müzik etkinliklerine özgür ve etkin olarak katılmışlardır. Müzik eğitiminde ilk kez öğrencilerin çalgı çalma zorunluluğu getirilmiştir. Öğrencilerin boş zamanlarında özgür olarak kullanabilmeleri için, her türlü çalgı çok sayıda temin edilerek öğrencilere dağıtılmıştır. Sanat eğitimi anlayışı bir bütünlük ve tutarlılık göstermektedir. Yöntem olarak müzikten bilgiye, uygulamadan kurama gitme ilkesi kullanılmıştır. Müzik yeteneği olan öğrenciler Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü'ne alınarak, yeteneklerini geliştirme fırsatı bulmuşlardır. “Âşık Veysel “ gibi kaynak kişilere denilen “usta öğreticilik” kavramı bu kurumlarda ortaya çıkmıştır. Müzik eğitimi ve öğretimi günlük yaşamın içindedir. Müzik eğitimi öğrencilerin motivasyonunu arttırmada bir araç olarak kullanılmıştır. Yurt dışına müzik eğitimi için giden Ruhi Su, Aydın Gün ve A. Adnan Saygun gibi besteciler enstitülerde görevlendirilerek müzik eğitimi zenginleştirilmiştir. Müzikte dinleme, yaratma ve estetik duyarlılık tüm müzik etkinliklerinde bütünsel olarak işlenmiştir. Yöresel ve bölgesel olan Türk Halk Müziği kültürü Enstitüler arası imece yöntemi ile bütün Enstitülerde yaygınlaşmıştır. Eğitimde fırsat eşitliği ve demokratik sanat eğitimi anlayışı ile müzik dersi zorunludur ve her öğrenci müzik yeteneğini geliştirme

fırsatını yakalamıştır. Sonuç olarak müzik eğitiminin çoklu zekâ alanlarına katkısından her bireyin faydalanması sağlanmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda elde edilen verilere göre; çoklu zekâ kuramında, zekânın bireylerde potansiyel olarak var olduğu, fırsat ve olanaklara bağlı olarak gelişme gösterdiği; müziksel zekânın da bu görüşten yola çıkılarak, geliştirilebilir olduğu söylenmektedir. Köy Enstitüleri'nin insan, demokrasi ve sanat eğitiminin bir bütünsellik içinde verildiği özgün eğitim kurumları olduğu belirtilmiştir. Köy Enstitüleri'nde sanat ve müzik eğitimi, müzik içinde ve müzik için eğitim anlayışı ile yapılmaktadır.

Berkant ve Ekici(2007) tarafından yapılan “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Öğretiminde Öğretmen Özyeterlik İnanç Düzeyleri ile Zekâ Türleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi” adlı araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretiminde, öğretmen özyeterlik inanç düzeyleri ile zeka türleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir. Araştırma tarama modelinde hazırlanmıştır ve örnekleme Gazi Eğitim Fakültesi ile Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümü öğrencilerinden oluşan 363 kişilik gruptur. Araştırmada veri toplama aracı olarak sınıf öğretmenliği adaylarının fen öğretiminde özyeterlik inancı ölçeği (STEBI) (Enocks & Riggs, 1990) ve çoklu zekâ kuramı ölçeği (Saban, 2001) kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının zekâ türleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Her zekâ türünde “çok gelişmiş” düzeyde zekâ puanlarına sahip bireyler bulunmuştur ve en fazla “çok gelişmiş” düzeyde zekâ puanına sahip bireyler, mantıksal-matematiksel zekâ türünde toplanmıştır.

Hamurcu, Günay ve Özyılmaz(2005)'in, “Buca Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Çoklu Zekâ Kuramı'na Dayalı Profilleri” adını taşıyan araştırmada, öğretmen adaylarının sahip oldukları zekâ alanlarını belirlemek için, çoklu zekâ envanteri uygulanmıştır. Envanter, 566 kişilik evrenden, 362 kişilik bir örnekleme uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin sonuçlarına göre, öğrencilerin okudukları anabilim dalı, liseden mezun oldukları alanlar ve cinsiyete göre çeşitli zekâ alanlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Öğrenciler zekâ alanları açısından “çok gelişmiş”, “gelişmiş” ve “orta düzeyde gelişmiş” düzeylerde bulunmaktadır. Öğrencilerin okudukları anabilim dallarına göre değerlendirme yapıldığında, sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin sözel-dilsel zekası gelişmiş düzeydedir. Fen bilgisi öğretmenliği bölümü öğrencilerinin mantıksal-matematiksel zekâ ve görsel-uzamsal zekâ alanlarında, sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerine göre daha yüksek düzeye sahip oldukları görülmektedir. Öğrencilerin cinsiyet, mezun oldukları okul türü ve yaş değişkenlerine göre, çoklu zekâ kuramına dayalı profillerinin birbirine benzediği, aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Gürçay, Ekici ve Yılmaz(2007)’ın 12–14 Mayıs 2007’de yaptıkları, “Öğretmen Adaylarının Çoklu Zekâ Alanlarının İncelenmesi” adlı araştırmanın amacı, fizik, matematik ve biyoloji öğretmeni adaylarının zekâ alanlarının belirlenmesi ve öğretmen adaylarının zekâ alanlarıyla başarı ve cinsiyetleri arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Örneklem olarak 94 öğretmen adayı seçilmiştir. Ölçme aracı olarak 80 maddelik çoklu zekâ anketi kullanılmıştır. Elde edilen veriler, SPSS istatistik paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonucunda, öğretmen adaylarının kendilerini, matematiksel-mantıksal zekâ alanında çok iyi düzeyde hissettikleri, sözel-dilsel zekâ alanında ise en düşük düzeyde hissettikleri saptanmıştır. Başarı ve cinsiyet değişkenleri ile zekâ alanları arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir.

2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Eğitim süreçlerinde çoklu zekâ kuramıyla ilgili araştırmalar gün geçtikçe artmaktadır. Campbell(1990), ilkokul 3. sınıf öğrencileri üzerinde yürüttüğü araştırmasında, sınıfta her bir zekâ ile ilgili öğrenme merkezleri oluşturmuştur. Öğretim programı tematik ve disiplinler arası yaklaşımla hazırlanmış ve öğrenciler bu programa göre öğrenme merkezlerinde çalışmışlardır. Öğretim yılı boyunca(1989–1990) öğrenci davranışları, tutumları ve geleneksel öğretimde pek yeri olmayan beceriler (müzik, hareket, sanat,

işbirliği vb.) incelenmiştir. Veriler, günlük kayıtlar, yıl içinde 18 kez uygulanan sınıf iklimi anketi ve 9 kez uygulanan öğrenme merkezleri değerlendirme ölçeği ile toplanmıştır. Bu veriler haftalık gözlemlerle analiz edilmiştir. Ancak Campbell ilginç olarak, çoklu zekâ kuramına dayalı öğretimin, öğrencilerinden çok öğretmenleri etkilediğini belirtmektedir.

Johnson ve Kuntz(1997), çoklu zekâ eğitimi ve bilgisi alan öğretmenlerdeki değişiklikler konulu araştırmalarındaki, bulgular şunlardır:

1. Öğretmenler çoklu zekâ kuramını derslerde çeşitli şekillerde kullanmaktadırlar. Örneğin dersi planlamada olanakları dâhilinde tüm zekâları kullanılmaya çalışılmaktadır. Sınıf öğretmenleri zekâ merkezleri kurmaya başlamışlardır. Öğretmenler bireysel farklılıklara göre ve farklı öğrenme stillerine göre ders anlatarak, öğretimi bireyselleştirdiklerini vurgulamışlardır. Öğrenciler de aynı zamanda kuramı tanıyarak kendilerini değerlendirmeyi öğrenmişlerdir.

2. Öğrenmede sağlanan çeşitlilik ile öğretmenler değişik becerilere değer vermeye başlamışlardır. Böylece derslere katılım ve başarı artmıştır.

3. Sınıf ortamında işbirliği, bireysel farklılıklara saygı artmıştır. Öğrencilerin daha aktif ve yaratıcı olduğu belirtilmiştir.

4. Kuram ile öğretmenlerde cesaret ve özgüven artmıştır. Öğretmenler arasında işbirliği ve tecrübe paylaşımı artmıştır.

Strahan(1986) ise, çoklu zekâ kuramı'nın test puanlarına etkisini araştırmıştır. Örneklem olarak 129 ortaokul öğrencisini seçmiştir ve çoklu zekâ kuramına göre işlenen derslerde okuma ve matematik puanlarının yükseldiğini tespit etmiştir. Fakat araştırmada kontrol grubu olmadığı için, test puanlarından genel bir yoruma gidilememiştir(Bümen, 2001, s. 61-63).

BÖLÜM 3

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada; Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine ilişkin tutumları ile Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik belirlenen değişkenler arasındaki ilişkileri belirleyebilmek için “var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı” şeklinde tanımlanan tarama modeli kullanılmıştır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilemez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, ona uygun bir biçimde "gözleyip" belirleyebilmektir (Karasar, 1999, s. 77).

3.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, araştırmanın amacı doğrultusunda 21 Köy Enstitüsü'nde 1940 ile 1954 tarihleri arasında öğrenim gören ve mezun olan 17 bin kişi oluşturmaktadır.

3.3. Araştırmanın Örnekleme

Evrenin büyüklüğünden dolayı örneklem alma yoluna gidilmiştir. Örneklem seçiminde, bulunması zor olan insanlarla ilgili olarak yapılan kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 1. Köy Enstitüsü Mezunlarının Mezun Olduğu Köy Enstitüsü'ne Göre Dağılımı

Mezun Olunan Köy Enstitüsü	f	%
1. Akçadağ	2	2.4
2. Kızılçullu	13	15.9
3. Akpınar	1	1.2
4. Aksu	2	2.4
5. Arifiye	3	3.7
6. Cılavuz	2	2.4
7. Çifteler	3	3.7
8. Düziçi	8	9.8
9. Gölköy	1	1.2
10. Gönen	12	14.6
11. Savaştepe	2	2.4
12. Hasanoğlan	17	20.7
13. İvriz	6	7.3
14. Ortaklar	7	8.5

Tablo 1’de örnekleme oluşturan Köy Enstitüsü mezunlarının mezun oldukları Köy Enstitüsü incelendiğinde, % 2,4’ü Akçadağ, % 15,4’ü Kızılçullu, %1,2’si Akpınar, % 2,4’ü Aksu, % 3,7’si Arifiye, % 2,4’ü Cılavuz, %3,7’si Çifteler, % 9,8’i Düziçi, % 1,2’si Gölköy, % 14,6’sı Gönen, %2,4’ü Savaştepe, %20,7’si Hasanoğlan, % 7,3’ü İvriz, % 6,5’i Ortaklar Köy Enstitüsü’nden mezun oldukları görülmektedir.

Araştırmanın örnekleme ilişkine bu bilgilere ek olarak araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgular ve yorumlar kısmında örnekleme ilişkin çeşitli bulgular sunulmaktadır.

3.4. Veri Toplama Teknikleri:

Araştırmada veri kaynağı olarak, evren ve örneklem bölümünde sözü edilen Köy Enstitüsü mezunu emekli öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmanın bağımsız değişkenleri Köy Enstitüsü mezunlarının kişisel özellikleridir. Araştırmanın bağımlı değişkenleri ise Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarıdır. Bu değişkenler “Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine

yönelik tutum ölçeği” adlı araçla ölçülmüştür. İlgili ölçme araçlarının tanıtımı ile geçerlik ve güvenilirlik değerleri aşağıda verilmiştir.

3.4.1. Köy Enstitüleri’nde Yapılan Eğitim-Öğretim Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçeği

Bu tutum ölçeği araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Tutum ölçeği hazırlanırken, Prof. Dr. Ayfer Kocabaş ve Yrd. Doç. Dr. Nilay Bümen’in yardımları alınmıştır. Ölçek literatür taraması sonucunda elde edilen bilgiler ile benzer uygulamalara ilişkin yapılan çalışmalardaki ölçme araçları incelenerek oluşturulmuştur. Tutum ölçeğinin güvenilirliği Cronbach Alpha yöntemiyle hesaplanarak 0.65 bulunmuştur. Köy Enstitüleri mezunlarının Köy Enstitüleri’ndeki eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla yapılmıştır.

Uygulanan tutum ölçeği 5’li Likert tipindedir ve 70 maddeden oluşur. Maddelerin 19 tanesi olumsuz, 51 tanesi olumludur. Ayrıca ölçeğe 9 tane açık uçlu madde eklenmiştir.

3.5. Ölçme Araçlarının Uygulanması

Araştırmada kullanılan Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutum ölçeği, Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği İzmir şubesine ve Ankara Çağdaş Eğitim ve Köy Enstitüleri Vakfı’na bırakılmıştır ve uygulama sonrası alınmıştır. Ayrıca 17 Nisan 2006’da Ankara Hasanoğlan Köy Enstitüsü’nde yapılan Köy Enstitüleri kuruluşunun 64. yılı kutlamalarında Köy Enstitüsü mezunlarına uygulanmıştır.

3.6. İstatistiksel Çözümleme Teknikleri

Araştırmada verileri sınıflandırmak amacıyla frekans ve yüzde, dağılımın orta noktasını göstermek amacıyla aritmetik ortalama, dağılımdaki değerlerin ortalamaya göre ne uzaklıkta olduğunu ölçmek amacıyla standart sapma, iki grup arasında fark olup olmadığını test etmek için t testi, ikiden çok bağımsız grup arasında fark olup olmadığını test etmek için varyans analizi ve Anova testi yapılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin kodlamaları, çözümlenmesi, tablollaştırılması, yazımı araştırmacı tarafından yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde SPSS paket programı kullanılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUM

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Birinci alt problem “Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim etkinlikleri

- a. Çoklu zekâ kuramının sözel-dilsel zekâ boyutuna göre nasıldır?
- b. Çoklu zekâ kuramının müziksel-ritmik zekâ boyutuna göre nasıldır?
- c. Çoklu zekâ kuramının bedensel-kinestetik zekâ boyutuna göre nasıldır?
- d. Çoklu zekâ kuramının doğacı-var oluşçu zekâ boyutuna göre nasıldır?
- e. Çoklu zekâ kuramının matematiksel-mantıksal zekâ boyutuna göre nasıldır?
- f. Çoklu zekâ kuramının görsel-uzamsal zekâ boyutuna göre nasıldır?
- g. Çoklu zekâ kuramının kişilerarası-sosyal zekâ boyutuna göre nasıldır?
- h. Çoklu zekâ kuramının kişisel-öze dönük zekâ boyutuna göre nasıldır?” biçiminde

belirlenmiştir. Aşağıda uygulama sonuçlarına göre bu alt probleme ilişkin bulgular ve çözümler tablolar kullanılarak verilmektedir.

- a. Çoklu zekâ kuramının sözel-dilsel zekâ boyutuna göre nasıldır?

Tablo 2. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının sözel-dilsel zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi

		$\bar{X}$	Ss
1	Enstitüde kitap okuma alışkanlığı kazandık.	5.00	0.00
2	Enstitüde düzgün konuşmayı ve düşüncelerimizi doğru ifade etme becerisi kazandık.	4.74	0.43
3	Enstitüde serbest okuma saatlerinde, birçok yerli ve yabancı klasik kitaplarla tanıştım.	4.56	0.64
4	Okuduğumuz kitapları ve şiirleri eleştirir, inceledik ve ana düşüncelerini belirledik.	4.57	0.64
5	Enstitüdeki eğitim süresince; Türkçe’yi doğru kullanmayı öğrenirdik.	4.62	0.62

6	Gazete ve dergiler düzenli olarak okula gelirdi.	4.13	0.76
7	Enstitü yıllarımda günlük tutmaya alıştım.	2.63	1.44
8	Enstitü; ödev dışında makale, şiir, deneme, öykü ve eser yazmamızı desteklemedi.	1.32	0.60
9	Enstitüden mezun olduktan sonra da, edebi anlamda yazmaya veya şiir yazmaya devam ettim.	3.30	1.63
Ortalama		3.87	0.75

Çoklu zekâ kuramının sözel-dilsel zekâ boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olan “Enstitüde kitap okuma alışkanlığı kazandık. ($\bar{X} :5,00$)” ifadesidir ve **her zaman** aralığında yer almaktadır. En düşük ortalamaya sahip olan ise “Enstitü; ödev dışında makale, şiir, deneme, öykü ve eser yazmamızı desteklemedi. ($\bar{X} : 1,32$)” ifadesidir ve **hiçbir zaman** aralığında yer almaktadır. Çoklu zekâ kuramının sözel-dilsel zekâ boyutunun ortalaması $\bar{X} : 3,87$ ve **çoğunlukla** aralığında yer almaktadır.

Bu durumda, Köy Enstitüleri’ndeki eğitim-öğretim etkinliklerinde çoklu zekâ kuramının sözel-dilsel zekâ boyutunun bulunduğu söylenebilir.

b. Çoklu zekâ kuramının müziksel-ritmik zekâ boyutuna göre nasıldır?

Tablo 3. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının müziksel-ritmik zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi

		$\bar{X}$	<i>Ss</i>
10	Enstitüye girmeden önce var olan müzik yeteneğimi enstitüde geliştirdim.	3.78	1.31
11	Enstitüde müzik aleti çalmayı öğrenmedik.	1.10	0.49
12	Enstitüde kazandığım müzik becerileri ile, kendim de bazı müzikler besteledim.	2.12	1.58

13	Serbest okuma saatlerinde, isteyen öğrencilere mandolin, keman, saz dersleri verilirdi.	4.20	0.87
14	Müzikle ilgili eğitimimiz sadece müzik dersinde kalmaz, halk oyunu, tiyatro gibi çalışmalarını da müzik yeteneğimizle birleştirirdi.	4.80	0.39
15	Resim, ziraat gibi birçok dersi müzik eşliğinde yapmazdık.	1.03	0.18
16	Yaptığımız çalışmalarını genellikle şarkı, türkü ve marşlar eşliğinde yapardık.	4.92	0.26
17	Enstitüde oluşturulan korolara, orkestra ve bandolara katıldım.	2.71	1.65
18	Enstitüde söylenen ve dinlenen müzikten zevk almayı, nota okuyabilmeyi, ses ve ritim bilgisini öğrendim.	4.62	0.88
Ortalama		3.25	0.84

Çoklu zekâ kuramının müziksel-ritmik zekâ boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olan “Yaptığımız çalışmalarını genellikle şarkı, türkü ve marşlar eşliğinde yapardık. ($\bar{X}$:4.92)” ifadesidir ve **her zaman** aralığında yer almaktadır. En düşük ortalamaya sahip olan ise “Resim, ziraat gibi birçok dersi müzik eşliğinde yapmazdık. ($\bar{X}$: 1,03)” ifadesidir ve **hiçbir zaman** aralığında yer almaktadır. Çoklu zekâ kuramının müziksel-ritmik zekâ boyutunun ortalaması $\bar{X}$: 3,25 ve **bazen** aralığında yer almaktadır.

Bu durumda, Köy Enstitüleri’ndeki bazı eğitim-öğretim etkinliklerinde çoklu zekâ kuramının müziksel-ritmik zekâ boyutunun varlığından söz edilebilir. Özellikle; serbest okuma saatlerinde, isteyen öğrencilere mandolin, keman, saz dersleri verilmesi, yapılan çalışmaların şarkı, türkü ve marşlar eşliğinde yapılması, müzikle ilgili eğitimin sadece müzik derslerinde değil, halk oyunu, tiyatro gibi çalışmalarla desteklenip bu yeteneklerin müzik eğitimi ile birleştirilmesi etkinliklerinde müziksel-ritmik zekâ boyutunun var olduğu söylenebilir.

c. Çoklu zekâ kuramının bedensel-kinestetik zekâ boyutuna göre nasıldır?

Tablo 4. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının bedensel-kinestetik zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi

		$\bar{X}$	Ss
19	Enstitüde güne sporla başladık.	4.92	0.26
20	Öğrendiğimiz halk oyunlarını yaz-kış demeden her sabah çalar, söyler, oynardık.	4.90	0.29
21	Güreş, futbol, basketbol, voleybol, ata binme gibi çeşitli spor faaliyetleriyle yeteneklerimi geliştirme fırsatı buldum.	4.82	0.51
22	İzcilik, halk oyunları gibi faaliyetler ve yapılan sporlar, zihnimizi ve bedenimizi çok yorduğu için gereksizdi.	1.00	0.00
23	Enstitüde seçtiğimiz demircilik, sıvacılık, marangozluk, biçki-dikiş gibi bölümler fiziksel yapımızın ve bedensel yeteneklerimizin gelişmesini sağladı.	4.90	0.33
24	Demircilik, marangozluk gibi bölümler seçerken, bölümlerin yapımıza ve yeteneğimize uygun olması için öğretmenlerimiz bize yol gösterdi.	4.57	0.77
25	Fiziksel faaliyetlerde dakik, çevik, maharetli ve zarafetli olmaya çalıştık.	4.92	0.26
26	Enstitüde aldığım eğitim; benim sporla ilgili olan yeteneğimi köreltti.	1.00	0.00
Ortalama		3.87	0.30

Çoklu zekâ kuramının bedensel-kinestetik zekâ boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olan “Enstitüde güne sporla başladık. ($\bar{X}$:4.92)” ve “Fiziksel faaliyetlerde dakik, çevik, maharetli ve zarafetli olmaya çalıştık. ($\bar{X}$:4.92)” ifadesidir ve **her zaman** aralığında yer almaktadır. En düşük ortalamaya sahip olan ise “İzcilik, halk oyunları gibi faaliyetler ve yapılan sporlar, zihnimizi ve bedenimizi çok yorduğu için gereksizdi. ($\bar{X}$: 1,00)” ve “Enstitüde aldığım eğitim; benim sporla ilgili olan yeteneğimi köreltti. ($\bar{X}$: 1,00)” ifadesidir

ve **hiçbir zaman** aralığında yer almaktadır. Çoklu zekâ kuramının bedensel-kinestetik zekâ boyutunun ortalaması $\bar{X}$: 3,87 ve **çoğunlukla** aralığında yer almaktadır.

Bu durumda, Köy Enstitüleri'ndeki bazı eğitim-öğretim etkinliklerinde çoklu zekâ kuramının bedensel-kinestetik zekâ boyutunun varlığından söz edilebilir. Özellikle Köy Enstitüleri'nde güne sporla ve öğrenilen halk oyunları ile başlamaları, güreş, futbol, basketbol, voleybol, ata binme gibi çeşitli spor faaliyetleriyle yeteneklerini geliştirebilmeleri, enstitü öğretmenlerinin desteğiyle seçilen demircilik, sıvacılık, marangozluk, biçki-dikiş gibi bölümlerin bedensel-kinestetik zekâ boyutunu geliştirmesi, yapılan etkinliklerle dakiklik, çeviklik, maharetlilik ve zarafetlilik gibi özelliklerin geliştirilmesi; Köy Enstitüleri'nde çoklu zekâ kuramının bedensel-kinestetik zekâ boyutunun var olduğunu destekler niteliktedir.

d. Çoklu zekâ kuramının doğacı-var oluşçu zekâ boyutuna göre nasıldır?

Tablo 5. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının doğacı-var zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi

		$\bar{X}$	Ss
27	Enstitüde tarım işleri için ayrılmış arsada; tarla sürdük, tohum ektik, ekin biçtik.	4.95	0.21
28	Enstitüde çevre ve doğa ile öğrenilenler arasında ilişki kurardık.	4.90	0.37
29	Laboratuarlarda ve işliklerde doğayı tanıma fırsatı bulmak beni mutlu ederdi.	4.87	0.39
30	Enstitüde çevre koşullarına ve mevsime göre tarım ve hayvancılık yapmayı öğrenmedik.	1.41	0.64
31	Tarla ziraatı, bahçe ziraatı, hayvancılık, kümes hayvancılığı, arıcılık, balıkçılık gibi çalışmalarla doğayı tanıdık.	4.92	0.26
32	Toprağın cinsine, hava şartlarına uygun davranmayı öğrenerek, üstün kaliteli ürünler elde ettik.	4.74	0.49

33	Çevre düzenlemesi ve ağaçlandırma çalışmaları yapmadık.	1.51	0.84
34	Enstitüde yaptığımız ziraat ve hayvancılık ile ilgili çalışmalar bizi doğadan ve canlılardan uzaklaştırdı.	1.00	0.00
35	Ziraat ve hayvancılık konusunda; öğrendiklerimizi köylüye de öğretip, onlara örnek olduk.	4.89	0.31
Ortalama		3.68	0.39

Çoklu zekâ kuramının doğacı-var oluşçu zekâ boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olan “Enstitüde güne sporla başladık. ($\bar{X}$:4.95)” ifadesidir ve **her zaman** aralığında yer almaktadır. En düşük ortalamaya sahip olan ise “Enstitüde yaptığımız ziraat ve hayvancılık ile ilgili çalışmalar bizi doğadan ve canlılardan uzaklaştırdı. ($\bar{X}$: 1,00)” ifadesidir ve **hiçbir zaman** aralığında yer almaktadır. Çoklu zekâ kuramının doğacı-var oluşçu zekâ boyutunun ortalaması $\bar{X}$: 3.68 ve **çoğunlukla** aralığında yer almaktadır.

Bu durumda, Köy Enstitüleri’ndeki bazı eğitim-öğretim etkinliklerinde çoklu zekâ kuramının doğacı-var oluşçu zekâ boyutunun varlığından söz edilebilir. Özellikle enstitülerde tarla sürme, tohum ekme, ekin biçme etkinlikleri; etkinliklerde doğa ile öğrenilenler arasında ilişki kurma; enstitülerin bulunduğu çevrenin özelliklerine göre tarla ziraatı, bahçe ziraatı, hayvancılık, kümes hayvancılığı, arıcılık, balıkçılık yapılması; bulunan çevrenin, toprağın ve iklimin özelliklerine göre önlemler olarak üstün nitelikli ürünler yetiştirme gibi etkinlikler Köy Enstitüleri’nde doğacı-var oluşçu zekânın varlığının göstergesidir.

e. Çoklu zekâ kuramının matematiksel-mantıksal zekâ boyutuna göre nasıldır?

Tablo 6. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının matematiksel-mantıksal zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi

		$\bar{X}$	Ss
36	Enstitüde matematik dersinde öğrendiğimiz bilgileri; diğer derslerde ve bütün enstitü yaşamımızda kullanıp, uygulardık.	4.74	0.54
37	Yaptığımız binalarda, elektrik ve sıhhi tesisatta, ışıklerde motor ve araçların kullanımında, tarımda; matematiksel işlemleri ve ölçü birimlerini kullanırdık.	4.47	0.63
38	Ders araç-gereçlerini, yiyecek, giyecek ve diğer ihtiyaçlarımızı üretirken; öğrendiğimiz matematiksel işlemler ve matematiksel mantığı kullanmazdık.	1.21	0.41
39	Enstitü bünyesindeki döner sermaye ve kooperatif işlerinin hesaplarını kendimiz yapardık.	4.42	0.66
40	Matematik ve fen bilgisi derslerinde araştırma, deney, gözlem, karşılaştırma ve sentezleme yaparak, değerlendirme yapmayı öğrendik.	4.42	0.70
41	Enstitüler bilimsel düşünmeye ve bilimsel çalışmaya açık kurumlar değildir.	1.00	0.00
42	Sorunlarımıza bilimsel çözümler üretemezdik.	1.24	0.51
43	Enstitüdeki matematik dersleri daha farklı ve daha verimli bir şekilde işlenebilirdi.	1.78	0.90
Ortalama		2.91	0.54

Çoklu zekâ kuramının matematiksel-mantıksal zekâ boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olan “Enstitüde matematik dersinde öğrendiğimiz bilgileri; diğer derslerde ve bütün enstitü yaşamımızda kullanıp, uygulardık. ($\bar{X}$:4.74)” ifadesidir ve **her zaman** aralığında yer almaktadır. En düşük ortalamaya sahip olan ise “Enstitüler bilimsel düşünmeye ve bilimsel

çalışmaya açık kurumlar değildi. ($\bar{X} : 1,00$)” ifadesidir ve **hiçbir zaman** aralığında yer almaktadır. Çoklu zekâ kuramının matematiksel-mantıksal zekâ boyutunun ortalaması $\bar{X} : 2.91$ ve **bazen** aralığında yer almaktadır.

Bu durumda Köy Enstitüleri’ndeki bazı eğitim-öğretim etkinliklerinde çoklu zekâ kuramının matematiksel-mantıksal zekâ boyutunun varlığından söz edilebilir. Özellikle enstitülerde, matematik dersinde öğrenilen bilgileri, diğer derslerde ve bütün enstitü yaşamında kullanıp, uygulamaları; yapılan binalarda, elektrik ve sıhhi tesisatta, ışıklarda motor ve araçların kullanımında, tarımda, matematiksel işlemleri ve ölçü birimlerini kullanmaları; enstitüdeki döner sermaye ve kooperatif işlerinin hesaplarının öğrencilerin yapmasında; matematik ve fen bilgisi derslerinde araştırma, deney, gözlem, karşılaştırma ve sentezleme yaparak, değerlendirme yapımları matematiksel-mantıksal zekânın var olduğunu gösterir.

f. Çoklu zekâ kuramının görsel-uzamsal zekâ boyutuna göre nasıldır?

Tablo 7. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının görsel-uzamsal zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi

		$\bar{X}$	Ss
44	Enstitüde her birimiz yeteneğimize ve ilgimize göre; bir sanat dalı seçtik.	5.00	0.00
45	Enstitü ayrıntılı ve derin düşünme yeteneğimizi köreltti.	1.08	0.32
46	Enstitüde yapılan sanatsal çalışmalarda yaratıcılığımız engelleniyordu.	1.00	0.00
47	Ünlü sanat eserlerini gördük, sanatçıları tanıdık.	4.39	0.76
48	Sanata, sanatçılara, renk ve şekillere karşı duyarlılık kazandık.	4.71	0.52
49	Resim, heykel, duvar süslemeleri, ev eşyaları, dokuma gibi dallarda pek çok sanat eseri yarattık.	4.74	0.49

50	Çalıştığımız sanat dallarıyla, sanatsal becerilerimizi geliştirdik.	4.84	0.36
51	Enstitüde duygu ve düşüncelerimizi özgürce ifade etme imkânımız kısıtlıydı.	1.17	0.51
52	Enstitüde aldığım sanatsal eğitimin; bana katkısı olmadı.	1.02	0.15
Ortalama		3.10	0.34

Çoklu zekâ kuramının görsel-uzamsal zekâ boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olan “Enstitüde her birimiz yeteneğimize ve ilgimize göre; bir sanat dalı seçtik. ($\bar{X} : 5.00$)” ifadesidir ve **her zaman** aralığında yer almaktadır. En düşük ortalamaya sahip olan ise “Enstitüde yapılan sanatsal çalışmalarda yaratıcılığımız engelleniyordu. ($\bar{X} : 1,00$)” ifadesidir ve **hiçbir zaman** aralığında yer almaktadır. Çoklu zekâ kuramının boyutunun ortalaması $\bar{X} : 3.10$ ve **bazen** aralığında yer almaktadır.

Bu durumda Köy Enstitüleri’ndeki bazı eğitim-öğretim etkinliklerinde çoklu zekâ kuramının görsel-uzamsal zekâ boyutunun varlığından söz edilebilir. Özellikle Köy Enstitüleri’nde öğrencilerin yeteneğine ve ilgisine göre bir sanat dalı seçmesi; ünlü sanat eserlerini görüp, sanatçıları tanımaları; sanata, sanatçılara, renk ve şekillere karşı duyarlılık kazanmaları; çalışılan sanat dallarıyla, sanatsal becerilerini geliştirmeleri Köy Enstitüleri’nde görsel-uzamsal zekânın var olduğunun kanıtıdır.

g. Çoklu zekâ kuramının kişilerarası-sosyal zekâ boyutuna göre nasıldır?

Tablo 8. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının kişilerarası-sosyal zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi

		$\bar{X}$	Ss
53	Enstitüler her öğrencinin sosyal bir birey olmasını sağlamıştır.	4.86	0.34
54	Grupça yaptığımız spor, halk oyunları, ziraat, tiyatro gibi faaliyetler sayesinde, birbirimizle güçlü bir iletişim ve etkileşim kurduk.	5.00	0.00
55	Yapılan her çalışmada işbirliği ve dayanışma vardı.	5.00	0.00
56	Grupla yapılan bütün etkinliklere aktif olarak katılmamız bizim yapıcı ve etkin olmamızı sağlamıştır.	4.76	0.42
57	Enstitüde liderlik, yöneticilik gibi yönlerim pek gelişmedi.	1.03	0.18
58	Birbirimizin sorunlarını dinler, yardımcı olurduk.	4.82	0.40
59	Enstitüde öğretmenlerim ve arkadaşarımla olan ilişkilerimde, kendimi onların yerine koyarak düşünmeyi (Empati kurmak) öğrendim.	4.89	0.31
60	Enstitüde herkese eşit davranmayı öğrendim.	4.91	0.28
61	Diğer insanların duygu, düşünce ve hakların saygılı olmak, enstitüde öğrendiğimiz bir davranış değildir.	1.00	0.00
62	Enstitü hayatı; enstitüden çıkınca insanlarla olan ilişkilerimi olumsuz yönde etkiledi.	1.00	0.00
Ortalama		3.72	0.19

Çoklu zekâ kuramının kişilerarası-sosyal zekâ boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olan “Grupça yaptığımız spor, halk oyunları, ziraat, tiyatro gibi faaliyetler sayesinde, birbirimizle güçlü bir iletişim ve etkileşim kurduk. ($\bar{X}$: 5.00)” ve “Yapılan her çalışmada işbirliği ve dayanışma vardı. ($\bar{X}$: 5.00)” ifadesidir ve **her zaman** aralığında yer almaktadır. En düşük ortalamaya sahip olan ise “Diğer insanların duygu, düşünce ve hakların saygılı olmak, enstitüde öğrendiğimiz bir davranış değildir. ($\bar{X}$: 1.00)” ve “Enstitü hayatı; enstitüden çıkınca insanlarla olan ilişkilerimi olumsuz yönde etkiledi. ($\bar{X}$: 1,00)” ifadesidir ve **hiçbir**

zaman aralığında yer almaktadır. Çoklu zekâ kuramının kişilerarası-sosyal zekâ boyutunun ortalaması $\bar{X}$: 3.72 ve **bazen** aralığında yer almaktadır.

Bu durumda Köy Enstitüleri'ndeki bazı eğitim-öğretim etkinliklerinde çoklu zekâ kuramının kişilerarası-sosyal boyutunun varlığından söz edilebilir. Örneğin enstitülerde yapılan halk oyunları, ziraat, tiyatro gibi etkinliklerin grup çalışması şeklinde yapılması; bu çalışmalarda işbirliği ve dayanışmanın olması; öğrencilerin bu çalışmasına aktif şekilde katılması ve yöneticilik, liderlik ve empati kurma özelliklerini kazanmaları; insanlarla olumlu yönde iletişim kurmaları kişilerarası-sosyal zekânın varlığının göstergesidir.

h. Çoklu zekâ kuramının kişisel-özedönük zekâ boyutuna göre nasıldır?

Tablo 9. Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin; çoklu zekâ kuramının kişisel-özedönük zekâ boyutuna yönelik tutumlarının düzeyi

		$\bar{X}$	Ss
63	Enstitüde kendime güvenmeyi öğrendim.	5.00	0.00
64	Enstitüde taşıdığım sorumlulukları yerine getirmenin önemini kavradım.	5.00	0.00
65	Enstitüde bağımsız düşünebilen ve kendi başına kararlar alabilen bireyler olarak yetiştik.	5.00	0.00
66	Kendimi olumlu ve olumsuz yönlerimle tanıdım ve kabullendim.	4.90	0.29
67	Kişisel özelliklerime göre seçim yapmayı öğrendim.	4.79	0.51
68	Kendimi yönetmeyi ve iradeli olmayı öğrendim.	4.92	0.26
69	Cumartesi günleri yapılan değerlendirme toplantılarında başkalarını uygun bir dille eleştirmeyi öğrendim.	5.00	0.00
70	Cumartesi toplantılarında bana gelen eleştirileri saygıyla karşılamayı öğrendim.	4.97	0.15
Ortalama		4.94	0.15

Çoklu zekâ kuramının kişisel-özedönük zekâ boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olan “Enstitüde kendime güvenmeyi öğrendim ($\bar{X}$: 5.00)”, “Enstitüde taşıdığım sorumlulukları yerine getirmenin önemini kavradım. ($\bar{X}$: 5.00)”, “Enstitüde bağımsız düşünebilen ve kendi başına kararlar alabilen bireyler olarak yetiştik. ($\bar{X}$: 5.00)” ve “Cumartesi günleri yapılan değerlendirme toplantılarında başkalarını uygun bir dille eleştirmeyi öğrendim. ($\bar{X}$: 5.00)” ifadeleridir ve **her zaman** aralığında yer almaktadır. En düşük ortalamaya sahip olan ise “Kişisel özelliklerime göre seçim yapmayı öğrendim. ($\bar{X}$: 4.79)” ifadesidir ve **her zaman** aralığında yer almaktadır. Çoklu zekâ kuramının kişisel-özedönük zekâ boyutunun ortalaması $\bar{X}$: 4.94 ve **her zaman** aralığında yer almaktadır.

Bu durumda Köy Enstitüleri’ndeki eğitim-öğretim etkinliklerinde çoklu zekâ kuramının kişisel-özedönük zekâ boyutunun varlığından söz edilebilir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

İkinci alt problem “Köy enstitüsü mezunlarının sahip oldukları bireysel özellikler ile algıları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Bu algılar, Köy Enstitüsü mezunlarının sahip oldukları kişisel özelliklerden mezun olunan Köy Enstitüsü’ne, mezuniyet yılına, öğretmenlikteki kıdeme, emeklilik sonrası özel okul veya kolejlerde çalışmaya, yönetici olarak çalışmaya, mezun olduktan sonra müzikle ilgilenme durumuna, mezun olduktan sonra edebiyatla ilgilenme durumuna, mezun olduktan sonra sporla ilgilenme durumuna, mezun olduktan sonra ziraat, doğa ve hayvancılıkla ilgilenme durumuna göre önemli farklılık göstermekte midir?” biçiminde belirlenmiştir. Aşağıda uygulama sonuçlarına göre bu alt probleme ilişkin bulgular ve çözümlenmeler tablolar kullanılarak verilmektedir.

- a. Köy Enstitüsü Mezunları'nın Köy Enstitüsü'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının mezun oldukları Köy Enstitüsü'ne göre çözümleme sonuçları

Tablo 10. Köy Enstitüsü Mezunlarının Mezun Oldukları Köy Enstitüleri'ne Göre Dağılımı

	f	%
1.00	2	2.4
2.00	13	15.9
3.00	1	1.2
4.00	2	2.4
5.00	3	3.7
6.00	2	2.4
7.00	3	3.7
8.00	8	9.8
9.00	1	1.2
10.00	12	14.6
11.00	2	2.4
12.00	17	20.7
13.00	6	7.3
14.00	7	8.5
15.00	3	3.7
Total	82	100.0

Tablo 11. Köy Enstitüsü Mezunlarının Köy Enstitüleri'nde Yapılan Eğitim-Öğretim Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının Mezun Olunan Köy Enstitüsü'ne Göre Farklılığı İçin ANOVA

	KT	Sd	KO	F	Anlamlılık Düzeyi
G.A	741.308	14	52.951	1.837	p=0.051
G.i	1931.668	67	28.831		
Total	2672.976	81			

Tablo 11'de Köy Enstitüsü mezunlarının mezun oldukları Köy Enstitüsü ile Köy Enstitüsü'nde yapılan eğitim öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının tek yönlü varyans

analizi yapılmıştır. Gruplar arasında ($F_{14-67}=1.837$; $p=0.051$ düzeyinde) anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Bunun nedeninin, bütün Köy Enstitüleri'nde aynı özellikte eğitim-öğretim etkinliklerinin uygulanması, olduğu söylenebilir.

b. Köy Enstitüsü Mezunları'nın Köy Enstitüsü'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının mezuniyet yılına göre çözümleme sonuçları

Tablo 12. Köy Enstitüsü Mezunlarının Mezuniyet Yılına Göre Dağılımı

	F	%
1.00	5	6.1
2.00	10	12.2
3.00	18	22.0
4.00	21	25.6
5.00	14	17.1
6.00	11	13.4
7.00	3	3.7
Total	82	100.0

Tablo 13. Köy Enstitüsü Mezunlarının Köy Enstitüleri'nde Yapılan Eğitim-Öğretim Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının Mezuniyet Yılına Göre Farklılığı İçin ANOVA

	KT	Sd	KO	F	Anlamlılık Düzeyi
G.A	153.612	6	25.602	0.762	$p=0.602$
G.i	2519.363	75	33.592		
Total	2672.976	81			

Tablo 13' te Köy Enstitüsü mezunlarının mezuniyet yılı ile Köy Enstitüsü'nde yapılan eğitim öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Gruplar arasında ($F_{6-75}=0,762$; $p=0.602$ düzeyinde) anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

c. Köy Enstitüsü Mezunları'nın Köy Enstitüsü'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının öğretmenlikteki kıdemlerine göre çözümleme sonuçları

Tablo 14. Köy Enstitüsü Mezunlarının Öğretmenlikteki Kıdemlerine Göre Dağılımı

	f	%
1.00	4	4.9
2.00	11	13.4
3.00	17	20.7
4.00	25	30.5
5.00	20	24.4
6.00	5	6.1
Total	82	100.0

Tablo 15. Köy Enstitüsü Mezunlarının Köy Enstitüleri'nde Yapılan Eğitim-Öğretim Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının Öğretmenlikteki Kıdeme Göre Farklılığı İçin ANOVA

	KT	Sd	KO	F	Anlamlılık Düzeyi
G.A	89.179	5	17.836	0.525	p=0.757
G.i	2583.797	76	33.997		
Total	2672.976	81			

Tablo 15'te Köy Enstitüsü mezunlarının öğretmenlikte sahip oldukları kıdem ile Köy Enstitüsü'nde yapılan eğitim öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Gruplar arasında ($F_{5-76}=0,525$; $p=0.757$ düzeyinde) anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Bunun nedeni, Köy enstitüleri'nin kuruluşundan kapatılmasına kadar, aynı özellikte Köy Enstitüleri'nde eğitim-öğretimin yapılmasıdır.

- d. Köy Enstitüsü Mezunları'nın Köy Enstitüsü'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarının özel okul veya kolejlerde çalışma durumuna göre çözümleme sonuçları

Tablo 16. Köy Enstitüsü Mezunlarının Göre Özel Okul veya Kolejlerde Çalışma Durumuna Dağılımı

	f	%
1.00	3	3.7
2.00	79	96.3
Total	82	100.0

Tablo 17. Köy Enstitüsü Mezunlarının Köy Enstitüleri'nde Yapılan Eğitim-Öğretim Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının Özel Okul veya Kolejlerde Çalışma Durumuna Göre Dağılımları ve t İstatistiği Sonuçları

	Emekli olduktan sonra çalıştınız mı?	N	$\bar{X}$	Sx	Sd	t	Anlamlılık Düzeyi
	Evet	3	253.00	4.00	80	-1.141	p=0.25
	Hayır	79	256.84	5.77			
Toplam		82	256.70	5.74			

Tablo 17 incelendiğinde, Köy Enstitüsü mezunlarının özel okul veya kolejlerde çalışma değişkenine göre; Köy Enstitüleri'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak ($p=0.05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı anlaşılmaktadır.

- e. Köy Enstitüsü Mezunları'nın Köy Enstitüsü'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerin yönelik tutumlarının yönetici olarak çalışma durumuna göre çözümleme sonuçları

Tablo 18. Köy Enstitüsü Mezunlarının Göre Yönetici Olarak Çalışma Durumuna Dağılımı

	f	%
1.00	36	43.9
2.00	46	56.1
Total	82	100.0

Tablo 19. Köy Enstitüsü Mezunlarının Köy Enstitüleri'nde Yapılan Eğitim-Öğretim Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının Yönetici Olarak Çalışma Durumuna Göre Dağılımları ve t İstatistiği Sonuçları

	Yönetici olarak çalıştınız mı?	N	$\bar{X}$	Sx	Sd	t	Anlamlılık Düzeyi
	Evet	36	257.05	6.53	80	0.483	p=0.63
	Hayır	46	256.43	5.09			
Toplam		82	256.70	5.74			

Tablo 19'daki veriler incelendiğinde, Köy Enstitüsü mezunlarının yönetici olarak çalışma değişkenine göre; Köy Enstitüleri'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak ($p=0.05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı anlaşılmaktadır. Buna göre; Köy Enstitüleri'nde eğitim-öğretim etkinliklerinin, çoklu zekâ kuramının sosyal-kişiler arası zekâ ve içsel-kişisel zekâ boyutuna göre düzenlendiği görülmektedir. Bu nedenle mezunlarının yönetici olarak çalışma değişkeni ile anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

f. Köy Enstitüsü Mezunları'nın Köy Enstitüsü'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerin yönelik tutumlarının mezun olduktan sonra müzikle ilgilenme durumuna göre çözümlene sonuçları

Tablo 20. Köy Enstitüsü Mezunlarının Göre Müzikle İlgilenme Durumuna Dağılımı

	f	%
1.00	36	43.9
2.00	46	56.1
Total	82	100.0

Tablo 21. Köy Enstitüsü Mezunlarının Köy Enstitüleri'nde Yapılan Eğitim-Öğretim Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının Mezun Olduktan Sonra Müzikle İlgilenme Durumuna Göre Dağılımları ve t İstatistiği Sonuçları

	Mezun olduktan sonra müzikle uğraştınız mı?	N	$\bar{X}$	Sx	Sd	t	Anlamlılık Düzeyi
	Evet	36	256.88	6.52	80	0.252	p=0.80
	Hayır	46	256.56	5.11			
Toplam		82	256.70	5.74			

Tablo 21' de, Köy Enstitüsü mezunlarının mezun olduktan sonra müzikle ilgilenme değişkenine göre; Köy Enstitüleri'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak ($p=0.05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı anlaşılmaktadır. Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinde, müzik eğitimine büyük ölçüde önem verilmesi nedeniyle, mezun olduktan sonra müzikle ilgilenme değişkenine göre, mezunların tutumlarının anlamlı bir farklılık göstermediği düşünülmektedir.

- g. Köy Enstitüsü Mezunları'nın Köy Enstitüsü'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerin yönelik tutumlarının mezun olduktan sonra edebiyatla ilgilenme durumuna göre çözümlene sonuçları

Tablo 22. Köy Enstitüsü Mezunlarının Göre Edebiyatla İlgilenme Durumuna Dağılımı

	f	%
1.00	34	41.5
2.00	48	58.5
Total	82	100.0

Tablo 23. Köy Enstitüsü Mezunlarının Köy Enstitüleri'nde Yapılan Eğitim-Öğretim Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının Mezun Olduktan Sonra Edebiyatla İlgilenme Durumuna Göre Dağılımları ve t İstatistiği Sonuçları

	Mezun olduktan sonra edebiyatla ilgilendiniz mi?	N	$\bar{X}$	Sx	Sd	t	Anlamlılık Düzeyi
	Evet	34	255.97	5.49	80	-0.977	p=0.33
	Hayır	48	257.22	5.91			
Toplam		82	256.70	5.74			

Tablo 23' te, Köy Enstitüsü mezunlarının mezun olduktan sonra edebiyatla ilgilenme değişkenine göre; Köy Enstitüleri'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak ($p=0.05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı anlaşılmaktadır. Köy Enstitüleri'nde her öğrenci eşit ölçüde edebiyat eğitimi alarak sözel-dilsel zekâ boyutunu geliştirebilme fırsatı bulmuşlardır. Bu nedenle mezunların mezun olduktan sonra edebiyatla ilgilenme değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği düşünülmektedir.

- h. Köy Enstitüsü Mezunları'nın Köy Enstitüsü'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerin yönelik tutumlarının mezun olduktan sonra sporla ilgilenme durumuna göre çözümlene sonuçları

Tablo 24. Köy Enstitüsü Mezunlarının Göre Sporla İlgilenme Durumuna Dağılımı

	f	%
1.00	16	19.5
2.00	66	80.5
Total	82	100.0

Tablo 25. Köy Enstitüsü Mezunlarının Köy Enstitüleri'nde Yapılan Eğitim-Öğretim Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının Mezun Olduktan Sonra Sporla İlgilenme Durumuna Göre Dağılımları ve t İstatistiği Sonuçları

	Mezun olduktan sonra sporla ilgilendiniz mi?	N	$\bar{X}$	Sx	Sd	t	Anlamlılık Düzeyi
	Evet	16	254.50	6.00	80	-1.734	p=0.08
	Hayır	66	257.24	5.59			
Toplam		82	256.70	5.74			

Tablo 25 incelendiğinde, Köy Enstitüsü mezunlarının mezun olduktan sonra sporla ilgilenme değişkenine göre; Köy Enstitüleri'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak ($p=0.05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bunun nedeni, Köy Enstitüleri'nde spora ilgi ve yeteneği olan öğrencilerin, bu yeteneklerini geliştirme fırsatı bulmaları olabilir.

- i. Köy Enstitüsü Mezunları'nın Köy Enstitüsü'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerin yönelik tutumlarının mezun olduktan sonra ziraat, doğa ve hayvancılıkla ilgilenme durumuna göre çözümlene sonuçları

Tablo 26. Köy Enstitüsü Mezunlarının Göre Ziraat, Doğa ve Hayvancılıkla İlgilenme Durumuna Dağılımı

	f	%
1.00	35	42.7
2.00	47	57.3
Total	82	100.0

Tablo 27. Köy Enstitüsü Mezunlarının Köy Enstitüleri'nde Yapılan Eğitim-Öğretim Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının Mezun Olduktan Sonra Ziraat, Doğa ve Hayvancılıkla İlgilenme Durumuna Göre Dağılımları ve t İstatistiği Sonuçları

	Mezun olduktan sonra ziraat, doğa ve hayvancılıkla ilgilendiniz mi?	N	$\bar{X}$	Sx	Sd	t	Anlamlılık Düzeyi
	Evet	35	257.17	6.47	80	0.629	p=0.53
	Hayır	47	256.36	5.18			
Toplam		82	256.70	5.74			

Tablo 27 incelendiğinde, Köy Enstitüsü mezunlarının mezun olduktan sonra ziraat, doğa ve hayvancılıkla ilgilenme değişkenine göre; Köy Enstitüleri'ndeki eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak (p=0.05) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı anlaşılmaktadır.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Üçüncü alt problem “Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim etkinlikleri ile çoklu zekâ kuramı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” biçiminde belirlenmiştir.

Tablo 28. Köy Enstitüleri mezunlarının Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin, çoklu zekâ kuramının zekâ alanlarına göre ortalaması

Zekâ Alanları	$\bar{X}$
1. Sözel-dilsel zekâ	3.87
2. Müziksel-ritmik zekâ	3.25
3. Bedensel-kinestetik zekâ	3.87
4. Doğacı-var oluşçu zekâ	3.68
5. Matematiksel-mantıksal zekâ	2.91
6. Görsel-uzamsal zekâ	3.10
7. Kişiler arası-sosyal zekâ	3.72
8. Kişisel-özedönük zekâ	4.94
Ortalama	3.66

Tablo 28 incelendiğinde, Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin, çoklu zekâ kuramının zekâ alanlarına göre ortalaması $\bar{X}=3.66$ bulunmuştur ve **bazen** aralığında yer almaktadır.

Bu durumda Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim-öğretim etkinlikleri ile çoklu zekâ kuramı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Bümen’in(Bümen, 2004, s.157–169), “Türkiye’deki Çoklu Zekâ Okulu” olarak nitelendirdiği Köy Enstitüleri’nde çoklu zekâ kuramı 68 yıl önce keşfedilmiştir. Fakat yapılan etkinliklerin ismi “Çoklu Zekâ Kuramı” olarak belirtilmemiştir. Yapılan eğitim-öğretim etkinlikleri incelendiğinde; çoklu zekâ kuramındaki bütün zekâ alanlarının yer aldığı, çoklu zekâ kuramı ile eğitimde hedeflenen ölçme-değerlendirmenin süreç değerlendirmesi şeklinde

yapıldığı, yönetime öğrencilerin katılımı, fırsat eşitliği, işbirliği ve grup çalışmaları görülmektedir. Bu konularda çoklu zekâ kuramıyla ortak noktalar barındıran Köy Enstitüleri'nde çoklu zekâ kuramının var olduğu düşünülebilir.

BÖLÜM 5

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

1. Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinlikleri, çoklu zekâ kuramının bütün boyutlarını destekler ve geliştirir niteliktedir. Köy Enstitüleri'nde çoklu zekâ kuramı, adı aynı olmasa da, uygulanmıştır.

2. Araştırma bulguları doğrultusunda Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarını, belirlenen faktörlerden hiçbiri etkilememektedir.

3. Bu bulgular doğrultusunda Köy Enstitüsü mezunlarının, Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim etkinliklerine yönelik tutumlarını, etkilemeyen faktörleri

—Mezun olunan Köy Enstitüsü

—Mezuniyet yılı

—Öğretmenlikteki kıdem durumu

—Özel okullarda veya kolejlerde çalışma durumu

—Yönetici olarak çalışma durumu

—Mezun olduktan sonra müzikle ilgilenme durumu

—Mezun olduktan sonra edebiyatla ilgilenme durumu

—Mezun olduktan sonra sporla ilgilenme durumu

—Mezun olduktan sonra ziraat, doğa ve hayvancılıkla ilgilenme durumu olarak

sayabiliriz.

4. Köy Enstitüleri'nde yapılan eğitim-öğretim ile çoklu zekâ kuramı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

5.2. Uygulayıcı ve Araştırmacılar İçin Öneriler

1. Bu bulgular doğrultusunda, 2005–2006 eğitim–öğretim yılında uygulanmaya başlanan yeni müfredat programının düzenlenmesi ve programlanmasında, Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim–öğretim etkinlikleri örnek alınabilir ve günümüz koşullarına uyarlanabilir.

2. Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri’ndeki ders içeriklerinde, Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim–öğretim etkinliklerine daha fazla önem verilmelidir.

3. Milli Eğitim Bakanlığı’nda ya da özel sektörde çalışmakta olan eğitimciler, çoklu zekâ kuramı uygulama örneklerine rastlanılan Köy Enstitüleri’ni ve Köy Enstitüleri’nde yapılan eğitim–öğretim etkinliklerini inceleyip, öğrenme ortamına taşımalarıdır.

4. Bu alışma farklı Köy Enstitüleri’nden mezun olan öğretmenler için de yapılabilir.

5. Köy Enstitüleri dışındaki öğretmen yetiştiren kurumlar ile Köy Enstitüleri’ndeki eğitim–öğretim etkinlikleri ile karşılaştırılarak, çoklu zekâ kuramı ile ilişkileri karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Altunya, N.(2005), “Köy Enstitüleri Sistemine Toplu Bir Bakış”, Kelebek Matbaası, Ankara.
- Berkant, H. G., Ekici G.(2007), “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Öğretiminde Öğretmen Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri ile Zekâ Türleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.16, S.1. (Alınan Adres: <http://sosyalbilimler.cukurova.edu.tr/dergi.asp?dosya=402> Erişim: 08.11.2007).
- Bümen, N.(2001), “Gözden Geçirme Stratejisi ile Desteklenmiş Çoklu Zekâ Kuramı Uygulamalarının Erişi, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi”, Yayınlanmış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Bümen, N.(2004), “Okulda Çoklu Zekâ Kuramı”, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Dewey, J.(1939), “Türkiye Maarifi Hakkında Rapor(1924), Devlet Basımevi, İstanbul.
- Dündar, C.(2000), “Köy Enstitüleri”, İmge Kitabevi, Ankara.
- Ertürk, S.(1972), “Eğitimde Program Geliştirme”, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Gardner, H.(2004), “Zihin Çerçveleri”, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Gürçay, D., Ekici G., Yılmaz M.(2007), “Öğretmen Adaylarının Çoklu Zeka Alanlarının İncelenmesi”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu, Bakü. (Alınan Adres: http://www.egitim.hacettepe.edu.tr/sempozyum_ozet/oturum28 Erişim: 17.10.2007).
- Hamurcu, H., Günay, Y., Özyılmaz G.(2005), “Buca Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Çoklu Zekâ Kuramı’na Dayalı Profilleri”. (Alınan Adres: http://www.fedu.metu.edu.tr/ufbmek.5/b_kitabi/PDF/Fen/Bildiri/t334 Erişim: 10.11.2007).
- Hoerr, R. T.(2000), Becoming A Multiple Intelligences School, Alexandria VA, ASCD.
- Kocabaş, A.(2004), “Müzik Eğitiminin Çoklu Zekâ Alanlarına Etkisi ve Köy Enstitüleri”, Yeniden İmece Dergisi, S.4, İzmir.
- Kültür Bakanlığı(2000), “Fotoğraflarla Köy Enstitüleri”, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Özgen, B.(2002), “Çağdaş Eğitim ve Köy Enstitüleri”, Final Matbaacılık, İzmir.
- Özkucur, A.(1990), “Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü”, Selvi Yayınları, Ankara.

Selçuk, Z.(2003), “Çoklu Zekâ Kuramı”, Nobel Yayınları, Ankara.

Tekben, Ş.(1947), “Canlandırılacak Köy Yolunda”, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Yayınları, Ankara.

Tonguç, İ.H.(1946), “İlköğretim Kavramı”, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Tonguç, İ. H.(1947), “Eğitim Yoluyla Canlandırılacak Köy”, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Vural, B.(2004), “Öğrenci Merkezli Eğitim ve Çoklu Zekâ”, Hayat Yayınları, İstanbul.

Yavuz, K.(2003), “Öğretimde Çoklu Zekâ Teorisi ve Uygulamaları”, Ceceli Yayınları, Ankara.

EK 1

Köy Enstitüleri'nde Yapılan Eğitim-Öğretim Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçeği

	H E R Z A M A N	Ç Ö Ğ U N L U K L A	B A Z E N	N A D İ R E N	H İ Ç B İ R Z A M A N
<p>Değerli Köy Enstitülü öğretmenlerim; Bu anket yüksek lisans tezinde kullanılmak üzere düzenlenmiştir. Araştırmanın amacı, Köy Enstitüleri'nde uygulanan eğitim ile çoklu zekâ kuramının ilişkisini saptamak ve bu ilişkinin ne derece olduğunu belirlemektir. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket uygulanacaktır. Verdiğiniz cevaplar ve kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Lütfen soruları dikkatlice okuyup size uygun cevabı işaretleyiniz. Katılımınız için şimdiden çok teşekkür ederim.</p> <p style="text-align: right;">Şükran AYKANAT Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi</p> <p>Aşağıda verilen ankette, Köy Enstitülerindeki okul yaşantısı ile ilgili bazı ifadeler bulunmaktadır. Lütfen, ifadelerin karşısındaki ölçütlerden size en uygun olanı işaretleyiniz.</p>					
1.Enstitüde kitap okuma alışkanlığı kazandık.					
2.Enstitüde düzgün konuşmayı ve düşüncelerimizi doğru ifade etme becerisi kazandık.					
3.Enstitüde serbest okuma saatlerinde, birçok yerli ve yabancı klasik kitaplarla tanıştım.					
4.Okuduğumuz kitapları ve şiirleri eleştirir, incelerdik ve ana düşüncelerini belirlerdik.					
5.Enstitüdeki eğitim süresince; Türkçe'yi doğru kullanmayı öğrenirdik.					
6.Gazete ve dergiler düzenli olarak okula gelirdi.					
7.Enstitü yıllarımda günlük tutmaya alıştım.					
8.Enstitü; ödev dışında makale, şiir, deneme, öykü ve eser yazmamızı desteklemedi.					
9. Enstitüden mezun olduktan sonra da, edebi anlamda yazmaya veya şiir yazmaya devam ettim.					
10.Enstitüye girmeden önce var olan müzik yeteneğimi enstitüde geliştirdim.					
11.Enstitüde müzik aleti çalmayı öğrenmedik.					
12.Enstitüde kazandığım müzik becerileri ile, kendim de bazı müzikler besteledim.					
13.Serbest okuma saatlerinde, isteyen öğrencilere mandolin, keman, saz dersleri verilirdi.					
14.Müzikle ilgili eğitimimiz sadece müzik dersinde kalmaz, halk oyunu, tiyatro gibi çalışmalarını da müzik yeteneğimizle birleştirirdi.					
15.Resim, ziraat gibi birçok dersi müzik eşliğinde yapmazdık.					
16.Yaptığımız çalışmalarını genellikle şarkı, türkü ve marşlar eşliğinde yapardık.					
17.Enstitüde oluşturulan korolara, orkestra ve bandolara katıldım.					
18.Enstitüde söylenen ve dinlenen müzikten zevk almayı, nota okuyabilmeyi, ses ve ritim bilgisini öğrendim.					

H E R Z A M A N	Ç Ö Ğ U N L U K L A	B A Z E N	N A D İ R E N	H İ Ç B İ R Z A M A N
--------------------------------------	--	-----------------------	---------------------------------	---

19.Enstitüde güne sporla başladık.				
20.Öğrendiğimiz halk oyunlarını yaz-kış demeden her sabah çalar, söyler, oynardık.				
21.Güreş, futbol, basketbol, voleybol, ata binme gibi çeşitli spor faaliyetleriyle yeteneklerimi geliştirme fırsatı buldum.				
22.İzcilik, halk oyunları gibi faaliyetler ve yapılan sporlar, zihnimizi ve bedenimizi çok yorduğu için gereksizdi.				
23.Enstitüde seçtiğimiz demircilik, sıvacılık, marangozluk, biçki-dikiş gibi bölümler fiziksel yapımızın ve bedensel yeteneklerimizin gelişmesini sağladı.				
24.Demircilik, marangozluk gibi bölümler seçerken, bölümlerin yapımıza ve yeteneğimize uygun olması için öğretmenlerimiz bize yol gösterdi.				
25.Fiziksel faaliyetlerde dakik, çevik, maharetli ve zarafetli olmaya çalıştık.				
26.Enstitüde aldığım eğitim; benim sporla ilgili olan yeteneğimi köreltti.				
27.Enstitüde tarım işleri için ayrılmış arsada; tarla sürdük, tohum ektik, ekin biçtik.				
28.Enstitüde çevre ve doğa ile, öğrenilenler arasında ilişki kurardık.				
29.Laboratuarlarda ve işliklerde doğayı tanıma fırsatı bulmak beni mutlu ederdi.				
30.Enstitüde çevre koşullarına ve mevsime göre tarım ve hayvancılık yapmayı öğrenmedik.				
31.Tarla ziraatı, bahçe ziraatı, hayvancılık, kümes hayvancılığı, arıcılık, balıkçılık gibi çalışmalarla doğayı tanıdık.				
32.Toprağın cinsine, hava şartlarına uygun davranmayı öğrenerek, üstün kaliteli ürünler elde ettik.				
33.Çevre düzenlemesi ve ağaçlandırma çalışmaları yapmadık.				
34.Enstitüde yaptığımız ziraat ve hayvancılık ile ilgili çalışmalar bizi doğadan ve canlılardan uzaklaştırdı.				
35.Ziraat ve hayvancılık konusunda; öğrendiklerimizi köylüye de öğretip, onlara örnek olduk.				
36.Enstitüde matematik dersinde öğrendiğimiz bilgileri; diğer derslerde ve bütün enstitü yaşamımızda kullanıp, uygulardık.				
37.Yaptığımız binalarda, elektrik ve sıhhi tesisatta, işliklerde motor ve araçların kullanımında, tarımda; matematiksel işlemleri ve ölçü birimlerini kullandık.				
38.Ders araç-gereçlerini, yiyecek, giyecek ve diğer ihtiyaçlarımızı üretirken; öğrendiğimiz matematiksel işlemler ve matematiksel mantığı kullanmazdık.				

	H E R Z A M A N	Ç Ö Ğ U N L U K L A	B A Z E N	N A D İ R E N	H İ Ç B İ R Z A M A N
39.Enstitü bünyesindeki döner sermaye ve kooperatif işlerinin hesaplarını kendimiz yapardık.					
40.Matematik ve fen bilgisi derslerinde araştırma, deney, gözlem, karşılaştırma ve sentezleme yaparak, değerlendirme yapmayı öğrendik.					
41.Enstitüler bilimsel düşünmeye ve bilimsel çalışmaya açık kurumlar değildi.					
42.Sorunlarımıza bilimsel çözümler üretemezdik.					
43.Enstitüdeki matematik dersleri daha farklı ve daha verimli bir şekilde işlenebilirdi.					
44.Enstitüde her birimiz yeteneğimize ve ilgimize göre; bir sanat dalı seçtik.					
45.Enstitü ayrıntılı ve derin düşünme yeteneğimizi köreltti.					
46.Enstitüde yapılan sanatsal çalışmalarda yaratıcılığımız engelleniyordu.					
47.Ünlü sanat eserlerini gördük, sanatçıları tanıdık.					
48.Sanata, sanatçılara, renk ve şekillere karşı duyarlılık kazandık.					
49.Resim, heykel, duvar süslemeleri, ev eşyaları, dokuma gibi dallarda pek çok sanat eseri yarattık.					
50.Çalıştığımız sanat dallarıyla, sanatsal becerilerimizi geliştirdik.					
51.Enstitüde duygu ve düşüncelerimizi özgürce ifade etme imkanımız kısıtlıydı.					
52.Enstitüde aldığımız sanatsal eğitimin; bana katkısı olmadı.					
53.Enstitüler her öğrencinin sosyal bir birey olmasını sağlamıştır.					
54.Grupça yaptığımız spor, halk oyunları, ziraat, tiyatro gibi faaliyetler sayesinde, birbirimizle güçlü bir iletişim ve etkileşim kurduk.					
55.Yapılan her çalışmada işbirliği ve dayanışma vardı.					
56.Grupla yapılan bütün etkinliklere aktif olarak katılmamız bizim yapıcı ve etkin olmamızı sağlamıştır.					
57.Enstitüde liderlik, yöneticilik gibi yönlerim pek gelişmedi.					
58.Birbirimizin sorunlarını dinler, yardımcı olurduk.					
59.Enstitüde öğretmenlerim ve arkadaşarımla olan ilişkilerimde, kendimi onların yerine koyarak düşünmeyi (Empati kurmak) öğrendim.					
60.Enstitüde herkese eşit davranmayı öğrendim.					
61.Diğer insanların duygu, düşünce ve hakların saygılı olmak, enstitüde öğrendiğimiz bir davranış değildir.					
62.Enstitü hayatı; enstitüden çıkınca insanlarla olan ilişkilerimi olumsuz yönde etkiledi.					
63.Enstitüde kendime güvenmeyi öğrendim.					
64.Enstitüde taşıdığım sorumlulukları yerine getirmenin önemini kavradım.					

	H E R Z A M A N	Ç Ö Ğ U N L U K L A	B A Z E N	N A D İ R E N	H İ Ç B İ R Z A M A N
65.Enstitüde bağımsız düşünebilen ve kendi başına kararlar alabilen bireyler olarak yetiştik.					
66.Kendimi olumlu ve olumsuz yönlerimle tanıdım ve kabullendim.					
67.Kişisel özelliklerime göre seçim yapmayı öğrendim.					
68.Kendimi yönetmeyi ve iradeli olmayı öğrendim.					
69.Cumartesi günleri yapılan değerlendirme toplantılarında başkalarını uygun bir dille eleştirmeyi öğrendim.					
70.Cumartesi toplantılarında bana gelen eleştirileri saygıyla karşılamayı öğrendim.					

- 1.Mezun olduğunuz Köy Enstitüsü hangisidir?
  - 2.Kaç yılda mezun oldunuz?
  - 3.Kaç yıl öğretmen olarak çalıştınız?
  - 4.Emekli olduktan sonra özel okul ve kolejlerde çalıştınız mı?
  - 5.Meslek hayatınız boyunca yönetici olarak çalıştınız mı?
  - 6.Köy Enstitüsünden mezun olduktan sonra müzikle ilgilendiniz mi?
  - 7.Köy Enstitüsünden mezun olduktan sonra edebiyatla ilgilendiniz mi?
  - 8.Köy Enstitüsünden mezun olduktan sonra sporla ilgilendiniz mi?
  - 9.Köy Enstitüsünden mezun olduktan sonra ziraat, doğa ve hayvancılıkla ilgilendiniz mi?
- Cevapları aşağıdaki boş yere yazarsanız sevinirim.